

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Maksātnespēja un bankrots Maksātnespēja un bankrots

Bulgārija

1 Pret kādiem subjektiem var vērst maksātnespējas procedūru?

Bulgārijā nav atsevišķa tiesību akta, kas regulē maksātnespējas procesu. Vispārējie noteikumi, kas regulē maksātnespēju, ir paredzēti Komerclikuma nodaļā par maksātnespēju. Banku un apdrošināšanas sabiedrību maksātnespēju regulē Banku maksātnespējas likuma un Apdrošināšanas kodeksa īpašie noteikumi.

Maksātnespējas procesu uzsāk pret maksātnespējīgiem komersantiem. Maksātnespējas procesu uzsāk arī pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrību vai akciju komandītsabiedrību, kuras parādsaistības ir pārmērīgas.

Maksātnespējas procesu var uzsākt arī pret personu, kura veic tirdzniecību slēpti ar maksātnespējīga parādnieka starpniecību. Sākot maksātnespējas procesu pret komercuzņēmumu, uzskata, ka process vienlaikus uzsākts arī pret partneri ar neierobežotu atbildību.

Maksātnespējas procesu uzsāk arī pret individuālajiem komersantiem, kas ir miruši vai izslēgti no komercreģistra, ja tie nāves vai izslēgšanas brīdī bijuši maksātnespējīgi. Maksātnespējas procesu uzsāk arī pret partneriem ar neierobežotu atbildību, pat ja partneris ir miris vai izslēgts no komercreģistra.

Pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu var iesniegt viena gada laikā no dienas, kad parādnieks miris vai izslēgts no komercreģistra.

Maksātnespējas procesu sāk arī pret maksātnespējīgām sabiedrībām, kam ir uzsākta likvidācija. Banku un apdrošināšanas sabiedrību maksātnespējas procesam piemēro atsevišķā likumā paredzētus noteikumus un kārtību.

Jautājumus saistībā ar tāda komersanta maksātnespēju, kas ir publisks uzņēmums, kas īsteno valsts monopolu vai kas izveidots saskaņā ar īpašu likumu, regulē atsevišķs likums. Pret komersantu, kas ir publisks uzņēmums, kas īsteno valsts monopolu vai kas izveidots saskaņā ar īpašu likumu, nevar uzsākt maksātnespējas procesu.

Valsts tiesību aktos nav noteikumu par fizisku personu maksātnespējas procesu, izņemot individuālos komersantus.

Bulgārijas tiesa var uzsākt papildu maksātnespējas procesu pret komersantu, kuru par maksātnespējīgu pasludinājusi ārvalsts tiesa, ja tam Bulgārijā pieder būtiski aktīvi.

2 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var sākt maksātnespējas procedūru?

Lai uzsāktu maksātnespējas procesu, uz visiem komersantiem attiecas šādi priekšnoteikumi:

1) Parādniekam ir jābūt komersantam.

Maksātnespējas procesu var uzsākt ne tikai pret komersantu, bet arī pret personu, kura veic komercdarbību slēpti ar maksātnespējīga parādnieka starpniecību, partneri ar neierobežotu atbildību, pat ja tas ir miris vai izslēgts no reģistra, kā arī individuālo komersantu, kas ir miris vai izslēgts no reģistra.

Saskaņā ar Komerclikuma 612. pantu maksātnespējas procesu nevar uzsākt pret publisku uzņēmumu, kas īsteno valsts monopolu vai kas izveidots saskaņā ar īpašu likumu.

2) Pieteikums jāiesniedz kādai no Komerclikuma 625. pantā un 742. panta 2. punktā minētajām personām, proti, parādniekam, likvidatoram vai parādnieka kreditoram (komercdarījuma gadījumā), Valsts ieņēmumu aģentūrai (*Natsionalna agentsiya za prihodite*) (ja ir publiski tiesisks parāds centrālajai valdībai vai pašvaldībām, kas radies no parādnieka komercdarbības, vai parāds pret privātu valdības prasījumu), Galvenajai darba inspekcijas izpildaģentūrai (*Izpalnitelna agentsiya Glavna inspeksiya po truda*) (ja saistības izmaksāt algas vai atlīdzības vismaz vienai trešdaļai darba ņēmēju ir nokavētas un paliek neizpildītas ilgāk nekā divus mēnešus) vai sabiedrības vadības struktūras loceklim (pārmērīgu parādsaistību gadījumā).

Parādniekam, kas kļuvis maksātnespējīgs vai kura parādsaistības ir pārmērīgas, 30 dienu laikā jāiesniedz pieteikums, lai saņemtu atļauju uzsākt maksātnespējas procesu. Individuālā komersanta gadījumā pieteikumu var iesniegt individuālais komersants vai tā tiesību pārnēmējs. Ja parādnieks ir sabiedrība, pieteikumu iesniedz vadības struktūra, partneris ar neierobežotu atbildību, sabiedrības pārstāvis vai tiesas iecelts likvidators. Šādā gadījumā pieteikumam būtu jāpievieno:

pēdējā gada finanšu pārskata kopija, kuru apliecinājis reģistrēts revidents, un balance pieteikuma iesniegšanas dienā, ja komersantam ir juridisks pienākums sagatavot finanšu pārskatus un balances,

pieteikuma iesniegšanas dienā esošo aktīvu un saistību inventārs un apraksts, kreditoru saraksts, kurā ietvertas to adreses, prasījumu veids un daudzums, kā arī prasījumu nodrošinājums, individuālo komersantu un partneru ar neierobežotu atbildību personīgā un laulāto īpašuma saraksts, pierādījumi, ka Valsts ieņēmumu aģentūrai ir paziņots par maksātnespējas procesa uzsākšanu, speciālpilnvara, ja pieteikumu iesniedz ar pārstāvja starpniecību.

Ja pieteikumu iesniedz kreditors vai Galvenā darba inspekcijas izpildaģentūra, pieteikumam jāpievieno visi pieejamie pierādījumi, kas pamato kreditora prasījumu un parādnieka iespējamo maksātnespēju. Kreditoram ir jāiesniedz arī kvīts par zīmognodevas samaksu un pierādījumi, ka Valsts ieņēmumu aģentūrai ir paziņots par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

3) Izpildāmības nosacījumi ir šādi:

parādnieka mantiska saistība, kas ir saistīta vai radusies no komercdarījuma, ieskaitot šī darījuma spēkā esību, izpildi, neizpildi, izbeigšanu, atcelšanu, atzīšanu par spēkā neesošu vai tā izbeigšanas sekas,

publisko tiesību parāds centrālajai valdībai un pašvaldībām, kas radies no parādnieka komercdarbības, vai parāds pret privātu valsts prasījumu,

vai saistības izmaksāt algas vai atlīdzības vismaz vienai trešdaļai darba ņēmēju, kuras paliek neizpildītas ilgāk nekā divus mēnešus.

“Komerclikums” ir darījums, kuru noslēdzis komersants savas nodarbošanās ietvaros, ieskaitot Komerclikuma 1. panta 1. punktā īpaši paredzētos darījumus (preču vai citu izstrādājumu pirkšanu tālākpārdošanai to sākotnējā, apstrādātā vai pabeigtā formā, paša ražotu preču pārdošanu, vērtspapīru pirkšanu tālākpārdošanai, komercaģenta un brokera darbību, komisiju, pārsūtīšanas un transporta darījumus, apdrošināšanas darījumus, banku un ārvalstu valūtas maiņas darījumus, vekselus, pārvedu vekselus un čekus, noliktavu darījumus, licencēšanas darījumus, preču uzraudzību, darījumus ar intelektuālo īpašumu, viesnīcu darbību, tūrisma, reklāmas, informācijas, skatuves mākslas un izklaides pasākumu producēšanu un citus pakalpojumus, nekustamā īpašuma pirkšanu, būvniecību vai iekārtošanu tā pārdošanai un iznomāšanai), neatkarīgi no šo darījumu veicēju statusa. Šābu gadījumā uzskata, ka komersants darījumu noslēdzis savas nodarbošanās ietvaros.

Dažādie centrālās valdības un pašvaldību publisko tiesību prasījumu veidi ir noteikti Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksa 162. panta 2. punktā. Tie ir šādi:

nodokļi, ieskaitot akcīzes un muitas nodevas, obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas un citas valsts budžetā veicamās iemaksas,

citi maksājumi, kuru pamatu un summu nosaka ar tiesību aktiem,

tiesību aktos noteiktās zīmognodevas un pašvaldību nodevas,

sociālās apdrošināšanas izdevumi, kas veikti neatbilstīgi likumā noteiktajām prasībām,

par labu valstij konfiscētajām īpašuma vienībām līdzvērtīga naudas summa, soda naudas un finansiālās sankcijas, kā arī konfiscētā un par labu valstij atsavinātā skaidrā nauda,

parādi, kas radušies saistībā ar naudas līdzekļiem, kas par labu centrālajai valdībai vai pašvaldībām piešķirti ar tiesu spriedumiem un lēmumiem, kuri ir stājušies spēkā, vai ar Eiropas Komisijas lēmumiem par prettiesiski piešķirta valsts atbalsta atgūšanu,

parādi, kas radušies, pamatojoties uz rīkojumu par soda piemērošanu,

nepamatoti izmaksātas vai pārmaksātas summas un prettiesiski saņemtas vai prettiesiski izmaksātas summas tādu projektu ietvaros, ko līdzfinansē no pirmspievienošanās finanšu instrumentiem, darbības programmām, Eiropas Savienības struktūrfondiem un kohēzijas fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda, Eiropas Zivsaimniecības fonda, Šengenas konvencijas finanšu programmas un Pārejas programmas, ieskaitot ar tiem saistīto valsts līdzfinansējumu, un kuras ir jāatgūst, pamatojoties uz pieņemtu administratīvu lēmumu, kā arī citas valsts un Eiropas Savienības tiesībās paredzētas soda naudas un finansiālās sankcijas, procenti par minētajiem debitoru parādiem.

Valsts sektora debitoru parādi ietver debitoru parādus, kas jāmaksā Eiropas Savienības budžetā saskaņā ar Eiropas Komisijas, Eiropas Savienības Padomes, Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Centrālās bankas lēmumiem, ar ko nosaka mantiskas saistības, kuras var izpildīt, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. pantu, un Eiropas Savienības dalībvalstu debitoru parādus, kas izpildāmi, pamatojoties uz galīgajiem lēmumiem par naudas līdzekļu vai naudas līdzekļu ekvivalenta konfiskāciju vai atsavināšanu, kā arī lēmumiem par citu Eiropas Savienības dalībvalstu noteikto finanšu sankciju piemērošanu, ja tās tiek atzītas un ir izpildāmas Bulgārijā.

Neatkarīgi no tā, vai prasījums radies no komercdarījuma vai saskaņā ar publisko tiesību normām, ir jāpārliecinās, ka tas ir spēkā un pastāvošs dienā, kad tiesa lemj par pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

4) Maksātnespējas procesu uzsāk pret maksātnespējīgiem komersantiem. Maksātnespējas procesu uzsāk arī pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību (дружество с ограничена отговорност), akciju sabiedrību (акционерно дружество) vai akciju komandītsabiedrību (командитно дружество с акции), kuras parādsaistības ir pārmērīgas. Maksātnespēja un parādsaistību pārmērīgums ir objektīvi faktiskie apstākļi, kuru juridiskās definīcijas ir iekļautas Komerclikumā. Komersants ir maksātnespējīgs, ja tas nespēj samaksāt:

monetāru saistību, kam iestājies izpildes termiņš un kas radusies no komercdarījuma vai saistībā ar to, ieskaitot šī darījuma spēkā esību, izpildi, neizpildi, izbeigšanu, atcelšanu, atzīšanu par spēkā neesošu vai tā izbeigšanas sekas,

publisko tiesību parādu centrālajai valdībai un pašvaldībām, kas radies saistībā ar komersanta komercdarbību, saistības, kas izpaužas kā privāts debitoru parāds valstij,

vai saistības izmaksāt algas vai atlīdzības vismaz vienai trešdaļai darba ņēmēju, kuras paliek neizpildītas ilgāk nekā divus mēnešus.

Prezumē, ka komersants nespēj samaksāt parādu, kura izpildes termiņš iestājies saskaņā ar pirmo no hipotēzēm, ja, pirms iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, šis komersants pēdējos trīs gadus nav iesniedzis finanšu pārskatus publicēšanai komercreģistrā.

Parādnieku uzskata par maksātnespējīgu, ja tam ir apturēti maksājumi. Uzskata, ka parādniekam ir apturēti maksājumi arī tad, ja tas ir pilnībā vai daļēji samaksājis parādus noteiktiem kreditoriem. Maksātnespēju prezumē arī tad, ja izpildes procesā, kas sākts, pamatojoties uz galīgu nolēmumu par labu kreditoram, kas iesniedzis pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu, parāds nav pilnībā vai daļēji samaksāts sešu mēnešu laikā pēc tam, kad parādnieks saņēmis lūgumu vai paziņojumu par brīvprātīgu samaksu.

Sabiedrības parādsaistības uzskata par pārmērīgām, ja ar tās aktīviem nepietiek, lai segtu tās saistības.

5) Parādnieks nav saskāries ar pagaidu grūtībām, bet atrodas objektīvā un pastāvīgā maksātnespējas un pārmērīgu parādsaistību situācijā.

Kompetentā maksātnespējas tiesa ir provinces tiesa, kuras jurisdikcijā ir teritorija, kurā atrodas komersanta juridiskā adrese brīdī, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Parādnieka vai likvidatora iesniegtu pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu tiesa nekavējoties izskata slēgtā tiesas sēdē un publicē paziņojumu komercreģistrā. Kreditora iesniegtu pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu ne vēlāk kā 14 dienas pēc pieteikuma datuma izskata slēgtā tiesas sēdē, uz kuru pēc tiesas aicinājuma jāierodas kreditoram un parādniekam. Tiesa aptur procesu, kas sākts attiecībā uz parādnieka vai likvidatora iesniegtu maksātnespējas pieteikumu, ja līdz brīdim, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu, maksātnespējas pieteikumu iesniedzis kreditors. Procesā par kreditora iesniegtu pieteikumu līdz pirmās sēdes beigām citi kreditori var iesaistīties kā puses, celt iebildumus un iesniegt rakstiskus pierādījumus. Dienā, kad pieteikums iesniegts, tiesa iesniegumam piešķir lietas numuru un nosaka datumu, līdz kuram tai jāpieņem lēmums par pieteikumu. Šis laikposms nepārsniedz trīs mēnešus.

Maksātnespējas tiesa pēc kreditora lūguma vai pēc savas iniciatīvas pirms lēmuma par pieteikumu var izdot rīkojumu par šādiem sagatavošanās un aizsardzības pasākumiem, ja tas ir nepieciešams parādnieka aktīvu saglabāšanai:

administratora iecelšanu,

piedzīgas, piespiedu atsavināšanas vai cita aizsardzības pasākuma kā nodrošinājuma atļaušanu,

izpildes procesa apturēšanu attiecībā uz parādnieka īpašumu, izņemot, ja izpildes process sākts saskaņā ar Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksu,

atļauju veikt tiesību aktos paredzētos pasākumus, lai aizsargātu pieejamos parādnieka aktīvus,

telpu, iekārtu, transportlīdzekļu u. c. parādnieka personīgā īpašuma un mantu glabāšanas vietu aizzīmogošanu, izņemot dzīvojamās telpas un citas telpas, kas parādniekam nepieciešamas, lai turpinātu darbību vai uzglabātu ātrbojīgas preces.

Ja pasākumus lūdz noteikt kreditors, tiesa tos atļauj, ja kreditora lūgums ir pamatots ar pārliecinošiem rakstiskiem pierādījumiem un/vai ja tiek sniegts nodrošinājums par tiesas noteiktu summu, lai atlīdzinātu parādniekam zaudējumus gadījumā, ja vēlāk tiktu konstatēts, ka parādnieks nav maksātnespējīgs vai ar pārmērīgām parādsaistībām. Piesardzības pasākumus nosaka visu maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoru labā, un tiesa tos var atcelt, ja tie vairs nav nepieciešami, lai saglabātu mantu un nodrošinātu kreditoru tiesības.

Lēmumu paziņo pusei, uz kuru attiecas pasākumi, un pusei, kura lūgusi tos noteikt. To izpilda nekavējoties un var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Pārsūdzībai nav apturoša efekta. Aizsardzības pasākumus uzskata par atceltiem, sākot no dienas, kad reģistrēts lēmums noraidīt pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Aizsardzības pasākumus piemēro līdz dienai, kad pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Ja tiek konstatēta maksātnespēja vai pārmērīgas parādsaistības, tiesa ar Komerclikuma 630. panta 1. punktā minēto lēmumu pasludina maksātnespēju vai parādsaistību pārmērīgumu, nosaka tā sākuma datumu, uzsāk maksātnespējas procesu, iecel pagaidu administratoru, pieņem nodrošinājumu aresta,

atsavināšanas vai citu aizsardzības pasākumu veidā, kā arī nosaka pirmās kreditoru sapulces datumu, nepārsniedzot viena mēneša termiņu no lēmuma pieņemšanas dienas.

Ja ir redzams, ka darbības turpināšana kaitēs maksātnespējīgā parādnieka mantai, tiesa pēc parādnieka, administratora, Valsts ieņēmumu aģentūras vai kreditora lūguma var pasludināt parādnieku par maksātnespējīgu ar Komerclikuma 630. panta 2. punktā paredzēto lēmumu un uzdot tam pārtraukt komercdarbību vai nu ar dienu, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāku datumu pirms sanācības plāna ierosināšanas termiņa beigām. Tiesa, kas pieņēmusi lēmumu sākt ūdensapgādes un kanalizācijas operatora maksātnespējas procesu, nevar uzdot tam pārtraukt darbību, kamēr reģionā nav noteikts jauns ūdensapgādes un kanalizācijas operators.

Lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu ir saistošs visām pusēm.

Pēc tam, kad tiesa ir uzsākusi maksātnespējas procesu vai noteikusi sagatavošanās un aizsardzības pasākumus, parādnieks turpina veikt komercdarbību administratora uzraudzībā un jaunus līgumus var noslēgt tikai ar administratora iepriekšēju piekrišanu, kā arī ar noteikumu, ka tas turpina ievērot lēmumā par maksātnespējas procesa uzsākšanu noteiktos pasākumus. Tiesa parādniekam var atņemt tiesības pārvaldīt un atsavināt savu īpašumu un piešķirt tās administratoram, ja tā konstatē, ka parādnieka rīcība kaitē kreditoru interesēm.

Ar Komerclikuma 631. pantā paredzēto lēmumu tiesa noraida pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu, ja tā pārliecinās, ka parādnieka grūtības ir īslaicīgas vai ka ar tā aktīviem pietiek parādu segšanai, nekaitējot kreditoru interesēm.

Ja ar pieejamajiem aktīviem nepietiek, lai segtu sākotnējos maksātnespējas procesa izdevumus, un nav veikta izdevumu priekšapmaksa, tiesa pieņem lēmumu saskaņā ar Komerclikuma 632. panta 1. punktu, ar kuru pasludina maksātnespēju vai parādsaistību pārmērīgumu, uzsāk maksātnespējas procesu, pieņem nodrošinājumu aresta, atsavināšanas vai citu aizsardzības pasākumu veidā, uzdod sabiedrībai pārtraukt komercdarbību, pasludina parādnieku par maksātnespējīgu un aptur procesu, neizdodot rīkojumu par komersanta izslēgšanu no komercreģistra. Apturētu procesu var atjaunot pēc parādnieka vai kreditora lūgumraksta viena gada laikā no brīža, kad lēmums par procesa apturēšanu ierakstīts komercreģistrā. Procesu var atjaunot, ja lūgumraksta iesniedzējs var pierādīt, ka ir pieejams pietiekams daudzums aktīvu, vai iemaksā sākotnējo izdevumu segšanai nepieciešamo summu. Ja neviena no pusēm nelūdz procesa atjaunošanu, tiesa izbeidz procesu un izdod rīkojumu par komersanta izslēgšanu no komercreģistra. Šādu noteikumu piemēro arī tad, ja procesa laikā tiek konstatēts, ka ar pieejamajiem parādnieka aktīviem nepietiek, lai segtu maksātnespējas procesa izmaksas.

Saskaņā ar Komerclikuma 630. un 632. pantu pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no to ierakstīšanas komercreģistrā; lēmumu, ar kuru noraida pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu, var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no tā paziņošanas Civilprocesa kodeksā noteiktajā kārtībā.

Lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 630. pantu, izpilda nekavējoties.

Maksātnespējas procesu uzskata par uzsāktu ar dienu, kad reģistrēts lēmums saskaņā ar Komerclikuma 630. panta 1. punktu. Kad tiek atcelts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, arestu un atsavināšanu uzskata par izbeigtu, parādnieka tiesības atjauno un administratora pilnvaras izbeidz, sākot ar dienu, kad galīgais spriedums ierakstīts komercreģistrā.

Tiesa ar atsevišķu lēmumu apstiprina vai noraida uzņēmuma sanācības plānu. Ja sanācības plānu apstiprina, tiesa izbeidz maksātnespējas procesu un iecel plānā ierosināto vai kreditoru sapulces ievēlēto uzraudzības struktūru. Lēmumu var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no dienas, kad tas ierakstīts komercreģistrā.

Ar Komerclikuma 710. pantā paredzēto lēmumu tiesa pasludina parādnieku par maksātnespējīgu, ja likumā noteiktajā attiecīgajā termiņā nav ierosināts sanācības plāns vai ierosināto plānu nepieņem vai neapstiprina. Šos noteikumus piemēro arī Komerclikuma 630. panta 2. punktā, 632. panta 1. punktā un 709. panta 1. punktā paredzētajos gadījumos (procesa atjaunošana, ja parādnieks nav izpildījis sanācības plānā paredzētās saistības). Ar šo pašu lēmumu tiesa pasludina parādnieku par maksātnespējīgu, uzdod maksātnespējīgajam uzņēmumam pārtraukt komercdarbību, atļauj parādnieka īpašuma vispārīgu arestu un atsavināšanu, izbeidz parādnieka — juridiskas personas vadības struktūru pilnvaras, atņem parādniekam tiesības pārvaldīt maksātnespējīgā parādnieka mantu un atsavināt to, kā arī uzdod maksātnespējīgā parādnieka mantas aktīvus pārvērst naudā un sadalīt ieņēmumus. Lēmumu, ar kuru pasludina maksātnespēju, piemēro visām pusēm un ieraksta komercreģistrā. To var izpildīt nekavējoties, kā arī pārsūdzēt septiņu dienu laikā no pieņemšanas dienas.

No brīža, kad lēmums par maksātnespēju ierakstīts komercreģistrā, parādnieka nekustamo īpašumu, kustamo īpašumu un labticīgu trešo personu debitoru parādu uzskata par arestētiem. Parādniekam piederošā nekustamā īpašuma un kuģu vispārējo arestu ieraksta notāra reģistrā vai kuģu reģistrā, pamatojoties uz komercreģistrā ierakstīto lēmumu, ar ko parādnieku atzīst par maksātnespējīgu. Visas parādnieka mantiskās un nemaniskās saistības kļūst izpildāmas pret to, sākot ar dienu, kad pieņemts lēmums par maksātnespēju. Nemantisko prasījumu tirgus vērtību naudā nosaka lēmuma pieņemšanas dienā. Nemaniskās saistības pārvērš naudā, pamatojoties uz to tirgus vērtību dienā, kad pieņemts lēmums uzsākt maksātnespējas procesu.

Ārvalstu tiesu spriedumus par maksātnespējas atzīšanu Bulgārijā atzīst uz savstarpības pamata, ja tos izdevusi tās valsts struktūra, kurā atrodas parādnieka juridiskā adrese. Pēc parādnieka, ārvalsts tiesas ieceltā administratora vai kreditora lūguma Bulgārijas tiesa var sākt papildu maksātnespējas procesu pret komersantu, kuru par maksātnespējīgu pasludinājusi ārvalsts tiesa, ja komersantam Bulgārijā ir būtiski aktīvi. Šādā gadījumā lēmums attiecas tikai uz parādnieka aktīviem Bulgārijā.

3 Kādi aktīvi ietilpst maksātnespējīgā parādnieka mantā? Kā rīkojas ar aktīviem, ko parādnieks iegūst vai kas pāriet parādnieka īpašumā pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Sākot no dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, parādnieka manta kļūst par maksātnespējīgā parādnieka mantu, no kuras apmierina visus kreditoru prasījumus par komerciāliem un nekomerciāliem parādiem.

Saskaņā ar valsts tiesību aktiem maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpst:

aktīvi, kas pieder parādniekam dienā, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu,

aktīvi, ko parādnieks ieguvis pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu,

parādnieka, kas ir individuālais komersants, aktīvos ietilpst puse no personīgā īpašuma, tiesībām uz personīgo īpašumu un naudas noguldījumiem, kas ir laulāto īpašums,

parādnieka, kas ir partneris ar neierobežotu atbildību, aktīvos ietilpst puse no personīgā īpašuma, tiesībām uz personīgo īpašumu un naudas noguldījumiem, kas ir laulāto īpašums.

Kapitāla daļu vai ieguldījumu, kuru nav apmaksājis vai ir ieguldījis partneris ar ierobežotu atbildību, iegūst administrators, lai iekļautu maksātnespējīgā parādnieka mantā. Maksātnespējīgā parādnieka mantā iekļauj jebkuru jaunu iekasētu parādnieka prasījumu, ienākumus no tā aktīvu pārdošanas, kā arī summas, kas jāsaņem kreditoriem un no kurām tie ir atteikušies.

Ja iekļātas vai ar hipotēku apgrūtinātas īpašuma vienības pārdošanas cena pārsniedz nodrošināto parādu kopā ar uzkrātajiem procentiem, atlikušo summu iekļauj maksātnespējīgā parādnieka mantā. Šāds noteikums attiecas arī uz kreditoriem, kuriem piešķirtas tiesības saglabāt nodrošinājumu.

Ja tiesa atcēlusi darījumu attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, trešās personas sniegtos aktīvus atdod un, ja šie aktīvi nav iekļauti maksātnespējīgā parādnieka mantā vai pastāv naudas parāds, trešo personu procesā uzskata par kreditoru.

Ja ieņēmumi no to aktīvu realizācijas, kuriem pirms maksātnespējas iestāšanās noteikti aizsardzības pasākumi nolūkā nodrošināt publiski tiesiskos parādus vai pret kuriem notiek izpildes process publiski tiesisko parādu piedziņai, pārsniedz prasījuma summu, ieskaitot uzkrātos procentus un radušos izpildes

izdevumus, valsts tiesu izpildītājs atlikušo summu ieskaita maksātnespējīgā parādnieka mantas bankas kontā. Ja valsts tiesu izpildītājs nerealizē aktīvus sešu mēnešu laikā no maksātnespējas procesa sākuma, aktīvs no valsts tiesu izpildītāja pāriet administratoram un tiek realizēts maksātnespējas procesā. Ja maksājumu prasītāja labā veic laikā starp dienu, kad apturēts izpildes process, un lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu pieņemšanas dienu, samaksāto summu atgriež maksātnespējīgā parādnieka mantā. Ja tiek veikti pasākumi nodrošinājuma realizēšanai par labu nodrošinātam kreditoram, to ieņēmumu daļu, kas pārsniedz nodrošinājuma summu, pievieno maksātnespējīgā parādnieka mantai.

Maksātnespējīgā parādnieka mantā neietilpst:

parādnieka un partnera ar neierobežotu atbildību nekonfiscējamie aktīvi,

Pazemes dabas resursu likuma 22.h pantā un 63.a panta 2. punktā minētais finanšu nodrošinājums,

ūdensapgādes un kanalizācijas operatoru aktīvi, kas tiem nepieciešami pamatdarbības veikšanai, kamēr attiecīgajā reģionā nav noteikts jauns

ūdensapgādes un kanalizācijas operators,

Atkritumu apsaimniekošanas likuma 60. panta 2. punktā minētās bankas kontā noguldītās naudas summas.

Saskaņā ar valsts tiesību aktiem (Civilprocesa kodeksa 444.–447. pants) personīgā īpašuma vienības, uz kurām nevar vērst piedziņu, ja parādnieks ir fiziska persona, ir:

priekšmeti, kas paredzēti parādnieka un tā ģimenes ikdienas lietošanai un noteikti Ministru padomes pieņemtā sarakstā,

pārtika, kas nepieciešama parādnieka un tā ģimenes uzturam vienam mēnesim, lauksaimniecisko ražotāju gadījumā — līdz jaunajai ražai vai tās

ekvivalentam, kas izteikts citos lauksaimniecības produktos,

kurināmais apkurei, ēdiena gatavošanai un apgaismojumam trim mēnešiem,

iekārtas, instrumenti, ierīces un grāmatas, ko uzskata par būtisku personīgo īpašumu un kas ļauj pašnodarbinātam profesionālim vai amatniekam turpināt strādāt savā profesijā,

parādnieka, kurš ir lauksaimnieciskais ražotājs, zeme, jo īpaši dārzi un vīna dārzi, kuru platība nepārsniedz 0,5 ha, vai lauki, kuru platība nepārsniedz 3 ha,

ieskaitot nepieciešamās lauksaimniecības iekārtas, instrumentus, mēslošanas līdzekļus, augu aizsardzības vielas un sēklas viena gada sējai,

darba dzīvnieku grupa, govys un pieci mazie lauksaimniecības dzīvnieki, desmit bišu stropi un mājas vistas, ieskaitot barību, kas tiem nepieciešama līdz

jaunās ražas novākšanai vai laišanai ganībās,

parādnieka mājoklis, ja ne tam, ne citam tā ģimenes loceklim, kurš dzīvo ar to kopā, nav cita mājokļa, neatkarīgi no tā, vai parādnieks tajā dzīvo. Ja mājoklis

pārsniedz parādnieka un tā ģimenes locekļu mājvietas vajadzības, kā noteikts ar Ministru padomes dekrētu, pārpalikumu izliek pārdošanā, ja ir izpildīti

īpašuma likuma 39. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi,

citas nekonfiscējamās īpašuma vienības un debitoru parādi, kurus no izpildes aizsargā cits tiesību akts.

Minētos aizliegumus kreditoriem nepiemēro attiecībā uz iekļāto vai ar hipotēku apgrūtinātu īpašumu, ja prasītājs ir ķīlas vai hipotēkas kreditors. Attiecībā uz parādnieka zemi un mājokli aizliegumus neattiecinā uz:

parādniekiem, kuri ir parādā par uzturlīdzekļu maksājumiem, uz deliktu tiesību pamata piešķirtām kompensācijām un atlīdzināmiem finanšu iztrūkumiem,

parādniekiem citos likumā tieši paredzētos gadījumos.

Ja piedziņu vērs pret parādnieka algu vai citu saņemto darba samaksu, vai pret pensiju, kas pārsniedz minimālo algu, var veikt šādus ieturējumus:

ja mēneša darba samaksa, ko saņēmusi persona, kurai uzdots apmaksāt minētās izmaksas, pārsniedz minimālo algu, taču nepārsniedz divkārtu minimālo algu — trešdaļu, ja šai personai nav bērnu, un ceturto daļu, ja šai personai ir bērni, kurus tā uztur;

ja mēneša darba samaksa, ko saņēmusi persona, kurai uzdots apmaksāt minētās izmaksas, pārsniedz divkārtu minimālo algu, taču nepārsniedz četrkārtīgu minimālās algas summu — pusi, ja šai personai nav bērnu, un trešdaļu, ja šai personai ir bērni, kurus tā uztur;

ja mēneša darba samaksa, ko saņēmusi persona, kurai uzdots apmaksāt minētās izmaksas, četrkārtīgi pārsniedz minimālo algu — summu, kas divas reizes pārsniedz minimālo algu, ja šai personai nav bērnu, un summu, kas divarpus reizes pārsniedz minimālo algu, ja šai personai ir bērni, kurus tā uztur.

Šādos gadījumos mēneša algu vai darba samaksu aprēķina pēc nodokļu un obligāto sociālās apdrošināšanas iemaksu ieturēšanas. Tomēr minētos ierobežojumus nepiemēro prasījumiem, kas izriet no uzturlīdzekļu maksāšanas. Šādā gadījumā uzturlīdzekļiem piešķirto summu ietur pilnībā un ieturējumus no algas vai citas darba samaksas, vai pensijas par citām personas, kurai uzdots nomaksāt nesamaksātos uzturlīdzekļus, saistībām ietur no atlikušās kopējo ienākumu daļas. Nav pieļaujama izpilde pret prasījumiem par uzturlīdzekļu piedziņu. Izpilde pret stipendijām ir atļauta tikai attiecībā uz prasījumiem par uzturlīdzekļu samaksu.

Parādnieka — fiziskas personas atteikšanās no tā personīgajam īpašumam, algai vai citai darba samaksai, kā arī pensijai piemērotās aizsardzības nav spēkā.

Pazemes dabas resursu likuma 22.h pantā un 63.a panta 2. punktā ir noteiktas prasības finanšu nodrošinājumam, kas operatoram, atļaujas turētājam vai koncesionāram pirms licencē paredzētās darbības uzsākšanas jāiesniedz enerģētikas ministram, jo īpaši: neatsaucama bankas garantija par labu enerģētikas ministram, fiduciārais konts operatora norādītā bankā, kas ir pieņemama enerģētikas ministram, apdrošināšanas polise, kurā kā beneficiārs ir norādīts enerģētikas ministrs, dokumentāra kredītvēstule, saskaņā ar kuru finanšu līdzekļus var izmantot tikai, lai veiktu norādītās darbības, vai cits ar enerģētikas ministru saskaņots likumisks nodrošinājums.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma 60. panta 2. punktā ir noteiktas prasības nodrošinājumam, kas jāsniedz, lai segtu nākotnē gaidāmās izmaksas par atkritumu izgāztuvju slēgšanu un turpmāko aprūpi pēc slēgšanas: ikmēneša atskaitījumi, ko iemaksā tā reģionālā vides un ūdens inspekcijas dienesta (*RIOSV*) fiduciārajā kontā, kas atbild par reģionu, kurā atrodas izgāztuve, ikmēneša atskaitījumi, ko iemaksā īpaši paredzētā kontā, kas ir bloķēts līdz brīdim, kad pabeigti un apstiprināti visi pasākumi, kas saistīti ar atkritumu izgāztuves slēgšanu un turpmāko aprūpi pēc slēgšanas, izņemot, ja noguldītos līdzekļus tieši atļauj izmantot, vai bankas garantija par labu kompetentajam atbildīgajam *RIOSV*, kas atbild par reģionu, kurā atrodas izgāztuve.

Pēdējā kreditoru sapulcē tiek pieņemts lēmums par maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošo nepārdodamo personīgo īpašumu, kā arī var noteikt, ka parādniekam atdodams mazvērtīgs personīgais īpašums vai prasījumi, kuru atgūšana būtu pārmērīgi sarežģīta.

Kad visi parādi pilnībā nomaksāti, pārējo maksātnespējīgā parādnieka mantu atdod parādniekam.

4 Kādas ir parādnieka pilnvaras un kādas - maksātnespējas administratora pilnvaras?

Parādniekam un administratoram maksātnespējas procesā ir šādas tiesības:

celt iebildumus pret likvidatora sagatavoto bilanci un ziņojumu, ja process uzsākts pret likvidācijas procesā esošu sabiedrību. Tiesa 14 dienu laikā attiecībā uz iebildumu pieņem lēmumu, un šis lēmums nav pārsūdzams,

lūgt tiesu atzīt parādnieku par maksātnespējīgu un uzdot tam pārtraukt komercdarbību vai nu no dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāka datuma, kas iekrīt pirms sanācības plāna ierosināšanas termiņa, ja ir skaidri redzams, ka darbības turpināšana kaitēs maksātnespējīgā parādnieka mantai,

lūgt tiesu atļaut veikt tiesību aktos paredzētos aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu pieejamos parādnieka aktīvus,

ierosināt sanācības plānu,

lūgt tiesu sasaukt kreditoru sapulci.

Parādnieka un administratora darbības dokumentē publiskā reģistrā, kuru var turēt elektroniski un kas ir pieejams maksātnespējas tiesas kancelejā. Parādnieks, tā pārstāvis un administrators nedrīkst ne tieši, ne ar aizvietošanu vai citas saistītas personas starpniecību piedalīties solīšanā vai piedalīties kā pircēji maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošā personīgā īpašuma vai īpašumtiesību pārdošanas izsolē. Ja īpašuma tiesības iegūst neatbilstīgs solītājs, pārdošana nav spēkā un pircēja samaksāto naudu patur un izmanto kreditoru prasījumu apmierināšanai.

Pēc tam, kad tiesa ir uzsākusi maksātnespējas procesu vai noteikusi sagatavošanās un aizsardzības pasākumus, parādnieks turpina veikt komercdarbību administratora uzraudzībā un jaunus līgumus var noslēgt tikai ar administratora iepriekšēju piekrišanu, kā arī ar noteikumu, ka turpina ievērot lēmumā par maksātnespējas procesa uzsākšanu noteiktos pasākumus.

Tiesa parādniekam var atņemt tiesības pārvaldīt un atsavināt savu īpašumu un piešķirt tās administratoram, ja tā konstatē, ka parādnieka rīcība kaitē kreditoru interesēm.

Parādnieks

Parādniekam, kurš kļuvis maksātnespējīgs vai kura parādsaistības ir pārmērīgas, 30 dienu laikā jāvēršas tiesā, lai saņemtu atļauju uzsākt maksātnespējas procesu. Pieteikumu iesniedz parādnieks, parādnieka mantinieks, komercuzņēmuma vadības struktūra, pārstāvis vai likvidators, vai partneris ar neierobežotu atbildību. Ja pieteikumu iesniedz, izmantojot starpnieku, ir nepieciešams tiešs pilnvarojums. Parādnieks pieteikumā var ierosināt sanācības plānu un ieteikt iecelšanai personu, kura atbilst administratoriem noteiktajām prasībām, ja tiesa noteiktu, ka jāsāk maksātnespējas process. Parādnieks personīgi vai ar pilnvarotu pārstāvja starpniecību var veikt visas nepieciešamās procesuālās darbības maksātnespējas procesā un procesā, kas uzsākts attiecībā uz prasībām par fakta konstatēšanu un atzīšanas prasījumiem, izņemot darbības, kas ir vienīgi administratora kompetencē. Noteiktos gadījumos parādniekam un tā ģimenei ir tiesības uz uzturliedzēju maksājumiem. Maksājumu summu nosaka tiesa, un tie ir maksātnespējas procesa izdevumi.

Parādnieks var piedalīties kreditoru sapulcēs, ja tie uzskata, ka tas ir nepieciešams.

Pēc parādnieka pieteikuma tiesa var atcelt kreditoru sapulces lēmumu, ja tas ir pretrunīgs vai ļoti nelabvēlīgs daļas kreditoru interesēm.

Parādnieks septiņu dienu laikā pēc tam, kad pieņemto un noraidīto prasījumu saraksts publicēts komercreģistrā, var iesniegt rakstisku iebildumu par jebkuru administratora pieņemto vai noraidīto prasījumu, adresējot tā kopiju administratoram. Parādnieks var celt prasību par fakta konstatēšanu saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu 14 dienu laikā pēc tam, kad tiesas lēmums par saraksta apstiprināšanu publicēts komercreģistrā, ja tiesa noraidījusi parādnieka iebildumu pret kreditora apstiprinātu prasījumu vai iekļāvusi prasījumu apstiprināto prasījumu sarakstā.

Parādnieks var lūgt tiesu atcelt iecelto administratoru, ja administrators nepilda savus pienākumus vai rīkojas tā, ka tiek kaitēts kreditora vai parādnieka interesēm.

Parādnieks var apstrīdēt tiesas izdoto piešķiršanas rīkojumu par maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošā personīgā īpašuma un īpašumtiesību pārdošanu.

Parādnieks var iesniegt tiesā rakstisku iebildumu par sadales pārskatu un apstrīdēt rīkojumu, ar kuru šis pārskats apstiprināts.

Parādnieks var lūgt, lai tiesa ar atsevišķu lēmumu, apstiprinot sanācības plānu vai vēlāk, ar mērķi nodrošināt aktīvu saglabāšanu un ļaut īstenot plānu, noteiktu aktīvus, kurus parādnieks var atsavināt ar iepriekšēju uzraudzības struktūras piekrišanu vai, ja uzraudzības struktūras nav — ar iepriekšēju tiesas piekrišanu, vai nomainītu vienu vai vairākus uzraudzības padomes locekļus.

Saskaņā ar Komerclikuma 740. pantu parādnieks jebkurā procesa stadijā var noslēgt vienošanos ar visiem kreditoriem, kuriem ir apstiprināti prasījumi, lai apmierinātu to mantiskos prasījumus. Šādā gadījumā administrators nepārstāv parādnieku kā pusi. Ja parādnieks neizpilda saistības, ko paredz vienošanās, kreditori, kuru prasījumu summa ir vismaz 15 % no kopējās prasījumu summas, var lūgt atsākt maksātnespējas procesu.

Parādnieks var lūgt atsākt maksātnespējas procesu viena gada laikā no dienas, kad komercreģistrā ierakstīts lēmums par procesa apturēšanu, ja ir pārliecinājies, ka pieejami pietiekami aktīvi, vai iemaksājis nepieciešamu summu sākotnējo tiesvedības izdevumu priekšapmaksai.

Parādnieks var lūgt tiesu atsākt apturētu procesu viena gada laikā no dienas, kad pieņemts rīkojums apturēt procesu, ja šajā laikposmā tiek atbrīvotas apstrīdētajiem prasījumiem paredzētās summas vai atklājas aktīvi, par kuriem maksātnespējas procesa laikā nebija zināms.

Parādnieks var vērsties tiesā, lai attiecībā uz tā atjaunojamajām tiesībām noteiktu *restitutio in integrum*, ja tas ir pilnībā samaksājis visus procesā apstiprinātos parādus, ieskaitot radušos procentus un izdevumus. Parādnieka tiesības atjauno bez visu parādu pilnīgas samaksas, ja maksātnespēju izraisījusi nelabvēlīga saimnieciskā un ekonomiskā situācija. Partneriem ar neierobežotu atbildību tiesības atjauno ar tādiem pašiem nosacījumiem. Tiesas lēmums, ar kuru nosaka *restitutio in integrum*, nav pārsūdzams. Parādniekam ir septiņas dienas, lai apstrīdētu lēmumu par tā pieteikuma noraidīšanu. Galīgo lēmumu ievada maksātnespējīgā komersanta komercreģistra lietā.

Parādnieks var celt iebildumus pret administratora noslēguma ziņojumu, ko tas sagatavo pirms pilnvaru izbeigšanās, septiņu dienu laikā no dienas, kad ziņojums ir iesniegts tiesā. Tiesa 14 dienu laikā pieņem lēmumu par ziņojumu, un šis lēmums nav pārsūdzams.

Parādnieks pēc pilnīgas un galīgas parādu nokārtošanas var saņemt maksātnespējīgā parādnieka mantas atlikumu, ja tāds ir.

Ja kreditora maksātnespējas pieteikumu noraida ar galīgu spriedumu, parādniekam — fiziskai vai juridiskai personai — ir tiesības uz kompensāciju, ja kreditors rīkojies ar nodomu vai rupji neuzmanību. Par visu mantisko un nemantisko kaitējumu, kas radies kā tiešas pretrunīgās darbības sekas, pienākas kompensācija. Ja parādnieka rīcība veicinājusi zaudējumu rašanos, kompensāciju var samazināt. Ja pieteikumu, lai saņemtu atļauju maksātnespējas procesa uzsākšanai, iesnieguši vairāki kreditori, tie ir solidāri atbildīgi.

Ne vēlāk kā 14 dienas pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas parādniekam jāsniedz šāda informācija tiesai un administratoram:

nepieciešamā informācija par sabiedrības komercdarbību un parādnieka īpašumu;

saraksts ar pēdējo sešu mēnešu laikā pirms maksātnespējas sākšanās skaidrā naudā vai ar bankas pārskaitījumu veiktajiem maksājumiem par summu, kas pārsniedz 1200 BGN;

saraksts ar parādnieka veiktajiem maksājumiem saistītajām personām pēdējo 12 mēnešu laikā pirms maksātnespējas sākšanās;

notariāli apliecināts paziņojums, kurā uzskaitītas visas personīgā īpašuma, īpašumtiesību un debitoru parādu vienības, kā arī parādnieku vārdi un adreses.

Parādnieks sniedz tiesai vai administratoram informāciju par tā aktīviem un komercdarbību, ieskaitot visus attiecīgos dokumentus, septiņu dienu laikā no dienas, kad tā rakstiski pieprasīta. Informācijai jābūt aktuālai uz pieprasījuma datumu. Ja to neizdara, tiesa piemēro naudas sodu.

Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc dienas, kad pieņemts lēmums apturēt maksātnespējas procesu sākotnējo maksātnespējas procesa izmaksu nesamaksāšanas dēļ, parādniekam jāizbeidz darba līgumi ar tā strādniekiem un darbiniekiem, jāinformē kompetentā vietējā Valsts ieņēmumu aģentūras direkcija, jāizdod attiecīgie dokumenti par darba pieredzi un darba stāžu minēto strādnieku un darbinieku sociālās apdrošināšanas vajadzībām, jāpagatavo pārskata dokuments, kurā uzskaita visas personas, kurām ir garantēti prasījumi saskaņā ar Likumu par strādnieku un darbinieku garantētajiem prasījumiem darba devēja maksātnespējas gadījumā un noteikumiem par šī likuma īstenošanas kārtību, kā arī jānodod sabiedrības dokumenti Valsts apdrošināšanas institūta kompetentajam vietējam birojā.

Parādnieks par tā darbībām un rīcību sanācības plāna īstenošanai iesniedz vismaz vienu ceturkšņa pārskatu plānā noteiktajai uzraudzības struktūrai un informē to par apstākļiem, kas varētu būtiski ietekmēt sanācību.

Parādnieka vadības struktūrām jāsaņem iepriekšēja uzraudzības struktūras piekrišana pirms šādiem lēmumiem:

par parādnieka restrukturēšanu,
par uzņēmuma vai būtiskas tā daļas slēgšanu vai pāreju,
par darījumiem ar īpašumu, izņemot parastās darbības un darījumus, kas ir saistīti ar parādnieka komercdarbības vadību,
par būtiskām izmaiņām parādnieka komercdarbībā,
par būtiskām organizatoriskām izmaiņām,
par ilgtermiņa sadarbību, kam ir būtiska loma sanācijas plāna īstenošanā, vai šādas sadarbības izbeigšanu,
par filiāļu atvēršanu vai slēgšanu.

Tiesas apstiprinātais sanācijas plāns ir saistošs parādniekam, kuram paredzētās strukturālās izmaiņas jāīsteno nekavējoties.
Parādniekam jāatturas no Komerclikuma 645., 646. un 647. pantā minētajām darbībām un darījumiem tajā paredzētajos laikposmos un ar paredzētajiem nosacījumiem, pretējā gadījumā šādas darbības un darījumus var atzīt par spēkā neesošiem attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem.

Administrators

Saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem administrators ir fiziska persona, kura atbilst šādām prasībām:
kā pieaugušais nav tikusi notiesāta par tīšu sodāmu nodarījumu, izņemot, ja tiesa to pilnībā reabilitējusi;
nav parādnieka vai kreditora laulātais vai asinsradnieks tiešā līnijā, kā arī nav parādnieka vai kreditora sānu radnieks līdz sestajai pakāpei un tiešais radnieks līdz trešajai pakāpei;
maksātnespējas procesā nav kreditors;
nav maksātnespējīgs parādnieks, kuram nav noteikts *restitutio in integrum*;
nav saistīts ar parādnieku vai kreditoru tā, ka tas varētu radīt pamatotas aizdomas par tās objektivitāti;
tai ir augstākā izglītība ekonomikā vai jurisprudencē, kā arī vismaz trīs gadu atbilstīga profesionālā pieredze;
ir sekmīgi nokārtojusi prasmju pārbaudes eksāmenu īpašos noteikumos paredzētajā kārtībā un iekļauta tieslietu ministra apstiprinātā un valsts oficiālajā izdevumā publicētā speciālistu sarakstā, kuri atbilst kritērijiem iecelšanai par administratoriem;
nav atcelta no administratora amata tāda pienākumu pārkāpuma vai rīcības dēļ, kas kaitējusi kreditoru vai parādnieka interesēm, nav izslēgta no Centrālās bankas reģistra vai atcelta pēc fonda iniciatīvas vai finanšu ministra priekšlikuma par pienākumu nepildīšanu vai rīcību, kas kaitējusi kreditoru interesēm;
tai nav piemēroti Banku likuma 65. panta 2. punkta 11. apakšpunktā vai Kredītiestāžu likuma 103. panta 2. punkta 16. punktā paredzētie pasākumi.
Tieslietu ministrs izslēdz administratoru no saraksta, ja ir konstatēts administratora amata pilnvaru un pienākumu pārkāpums, neatkarīgi no tā, vai pārkāpumu konstatējusi maksātnespējas tiesa, un organizē grozītā saraksta publicēšanu valsts oficiālajā izdevumā.
Administratoram piešķirtās pilnvaras var izmantot vairākas personas. Šādā gadījumā lēmumus pieņem vienprātīgi un darbības veic solidāri, izņemot, ja kreditori vai — administratora pilnvaras īstenojošo personu strīda gadījumā — tiesa nolemj citādi. Ja administratoram piešķirtās pilnvaras izmanto vairākas personas, kuras pieņem lēmumus vienprātīgi un rīkojas solidāri, to atbildība ir solidāra.
Administratoram jāmaksā ikgadēja nodeva par profesionālo tālākizglītību. Administratoru, kurš savlaicīgi nenomaksā attiecīgo nodevu, izslēdz no reģistra. Ne vēlāk kā trīs dienas pēc iecelšanas par administratoru un pirms tā apstiprināšanas administratoram jāapdrošina profesionālā civiltiesiskā atbildība uz visu maksātnespējas procesa laiku, lai aizsargātos no prasībām par kaitējumu, kas radies no amata pilnvaru pārkāpuma.
Tieslietu ministrs kopā ar ekonomikas ministru organizē ikgadējus administratoru mācību kursus.
Saskaņā ar Komerclikumu administratorus iedala šādās kategorijās:
pagaidu administratori, kuri iecelti ar lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu,
pagaidu administratori, kuru iecelšana ir aizsardzības pasākums,
pastāvīgie administratori, kurus var ievēlēt kreditoru sapulce vai, ja kreditoru sapulce nespēj vienoties par iecelšanu — tiesa, administratoru palīgi,
ex officio administratori, kurus ieceļ ar pastāvīgā administratora atbrīvošanu un kuri pilda savus pienākumus līdz jauna pastāvīgā administratora iecelšanai.
Pagaidu administratora pilnvaras ir identiskas pastāvīgā administratora pilnvarām. Pagaidu administrators 14 dienu laikā no dienas, kad sāks maksātnespējas process, sagatavo arī šādus dokumentus:
kreditoru sarakstu, balstoties uz parādnieka grāmatvedības reģistriem, norādot to prasījumu summas un to, kuri kreditori ir vai ir bijuši saistīti ar parādnieku pēdējo triju gadu laikā pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas, izmantojot komercreģistru un parādnieka grāmatvedības dokumentos pieejamo informāciju,
parādnieka grāmatvedības reģistru apliecinātu kopiju,
rakstisku ziņojumu par maksātnespējas iemesliem, parādnieka pašreizējiem aktīviem, to saglabāšanai veiktajiem pasākumiem un iespējām glābt uzņēmumu.
Pagaidu administratoram jāpiedalās pirmajā kreditoru sapulcē.
Maksātnespējas tiesa ieceļ pirmajā kreditoru sapulcē ievēlēto administratoru, ja tas atbilst norādītajām prasībām un ir devis iepriekšēju rakstisku piekrišanu notariāli apliecinātā formā, un nosaka datumu, ar kuru administratoram jāsāk pildīt tā pienākumi. Iecelšanas brīdī administrators iesniedz notariāli apliecinātu paziņojumu, ar ko apstiprina, vai pastāv vai nepastāv konkrēti juridiski šķēršļi Komerclikumā paredzēto amata pienākumu pildīšanai, piemēram, sabiedrības ar ierobežotu atbildību vai akciju sabiedrības kapitāldaļu turētāja statuss, vienlaicīga likvidatora un administratora pienākumu pildīšana un cita algota darba veikšana. Ja iestājas šādi apstākļi, administratoram nekavējoties jāinformē maksātnespējas tiesa. Administratoram jāstājas amatā tiesas noteiktajā datumā. Ja tas to neizdara, tiesa septiņu dienu laikā aizstāj iecelto administratoru ar citu personu, kura izraudzīta no pirmās kreditoru sapulces ieceltajām personām. Ja alternatīvi nominētu personu nav, administratoru ieceļ no attiecīgā saraksta un sasauc jaunu kreditoru sapulci. Ja kreditoru sapulce nespēj vienoties par administratora iecelšanu vai tā atlīdzību, administratora atlīdzību nosaka tiesa.
Tiesa atceļ administratoru šādos gadījumos:
pēc administratora rakstiska lūguma;
ja administrators kļuvis juridiski rīcībnespējīgs;
ja administrators vairs neatbilst tiesību aktos noteiktajām prasībām;
ja to lūguši kreditori, kuru prasījumi pārsniedz pusi no kopējās prasījumu summas;
pēc kreditoru sapulces lēmuma;
ja administrators vairs nespēj izmantot savas pilnvaras;
nāves gadījumā.
Tiesa pēc savas iniciatīvas vai parādnieka, kreditoru komitejas vai kreditora priekšlikuma var jebkurā laikā atcelt administratoru, ja tas nepilda savus pienākumus vai rīkojas tā, ka tiek kaitēts kreditora vai parādnieka interesēm. Administratoram, kurš atbrīvots pēc paša lūguma, jāturpina pildīt pienākumi līdz jauna administratora iecelšanai. Rīkojums par administratora atbrīvošanu stājas spēkā nekavējoties, un tā pārsūdzībai nav apturoša efekta. Ar atbrīvošanas rīkojuma atcelšanu atbrīvotā persona netiek no jauna iecelta par maksātnespējas procesa administratoru. Tiesa sasauc kreditoru sapulci, kurai uzdots iecelt jaunu administratoru. Kamēr nav izraudzīts aizvietotājs, administratora funkcijas veic tiesas iecelts *ex officio* administrators.

Administrators ne vēlāk kā trīs dienas pēc stāšanās amatā lūdz tam nodot aizzīmogoto parādnieka īpašumu un sagatavo parādnieka nekustamā un personīgā īpašuma, naudas līdzekļu, vērtspapīru, līgumu, prasījumu utt. inventāra sarakstu, ieskaitot trešo personu valdījumā esošās personīgā īpašuma vienības. Administrators sagatavo inventāra sarakstu un, ja vēlāk tiek atrasti citi aktīvi, sagatavo papildu sarakstu. No inventāra saraksta sagatavošanas brīža administrators ir atbildīgs par tajā ietvertajiem aktīviem, izņemot, ja tos nodod glabāšanā parādniekam vai trešai personai.

Administratoram ir šādas tiesības:

pārstāvēt uzņēmumu;

pārvaldīt tā aktuālo darbību;

pārraudzīt parādnieka komercdarbību, ja tā tiesības veikt komercdarbību ir tikušas ierobežotas;

iegūt un vest grāmatvedības reģistrus un pārvaldīt uzņēmuma lietišķos saraksti;

izdarīt pieprasījumus un identificēt parādnieka aktīvus;

likumā paredzētajos gadījumos — lūgt, lai tiktu izbeigti, atcelti vai anulēti līgumi, kuru puse ir parādnieks;

piedalīties tiesvedībā, kuras puse ir uzņēmums, un sākt tiesvedību tā vārdā;

pieņemt naudas līdzekļus, kas pienākas parādniekam, un noguldīt ienākumus īpašā kontā;

ar tiesas atļauju atsavināt bankas kontos noguldītos parādnieka naudas līdzekļus, ja tas nepieciešams parādnieka aktīvu pārvaldībai un saglabāšanai;

izdarīt pieprasījumus, lai identificētu parādnieka kreditorus;

saskaņā ar tiesas lēmumu sasaukt un organizēt kreditoru sapulces;

ierosināt sanācības plānu;

veikt nepieciešamās darbības, lai izbeigtu parādnieka kā īpašnieka dalību citās sabiedrībās;

pārvērst maksātnespējīgā parādnieka mantu naudā;

veikt citas tiesību aktos paredzētās un tiesas uzdotās darbības.

Visām valsts struktūrām un iestādēm ir pienākums sniegt atbalstu administratoram tā pienākumu veikšanā.

Sākot no dienas, kad lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu kļuvis galīgs, administrators pieņem naudas līdzekļus, kas samaksāti parādnieka prasījumu apmierināšanai.

Administrators organizē apstiprināto un noraidīto prasījumu sarakstu un parādnieka finanšu pārskatu publicēšanu komercreģistrā uzreiz pēc to pabeigšanas, kā arī dara tos pieejamus kreditoriem un parādniekiem tiesas kanclerī.

Lai palielinātu maksātnespējīgā parādnieka mantu, administrators no sabiedrību ar ierobežotu atbildību dalībniekiem ievāc neapmaksātās kapitāla daļas un iemaksas un saistībā ar maksātnespējas procesu var iesniegt prasījumu saskaņā ar Komerclikuma 645., 646. un 647. pantu un Likuma par saistībām un līgumiem 135. pantu, ceļot attiecīgu izpildes prasību saistībā ar minēto prasījumu. Ja prasījumu iesniedzis kreditors, tiesa pēc savas iniciatīvas nosaka administratoru par līdzprasītāju. Administratoram jā piedalās procesā, kas sākts par parādnieka vai kreditora iesniegtu prasību par fakta konstatēšanu saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu.

Administrators pēc tiesas atļaujas saņemšanas organizē maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošo īpašumtiesību pārdošanu, sagatavo sadales grafiku attiecībā uz pieejamajiem līdzekļiem, kas jāsadala starp kreditoriem ar prasījumiem saskaņā ar Komerclikuma 722. panta 1. punktu pēc to kategorijas, priekšrocībām un nodrošinājuma, organizē grafika ierakstīšanu komercreģistrā un veic maksājumus saskaņā ar šo grafiku. Administrators, rīkojoties saskaņā ar tiesas rīkojumu, nogulda bankā naudas summu, kas galīgās sadales laikā atvēlēta neatgūtajiem vai apstrīdētajiem prasījumiem.

Ja parādnieks vienojas ar visiem kreditoriem, kuriem ir pieņemti prasījumi, administrators nepārstāv parādnieku kā pusi.

Administratoram amata pilnvaras jā īsteno apzinīgi un ar pienācīgu rūpību. Administrators savas pilnvaras nevar nodot trešai personai, ja tiesa to nav tieši atļāvusi. Administrators nevar vest sarunas parādnieka vārdā ne personīgi, ne ar saistītās puses starpniecību. Administrators nedrīkst ne tieši, ne ar citas personas starpniecību iegūt nekādu personīgo īpašumu vai īpašumtiesības no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Šis ierobežojums attiecas uz administratora laulāto, viņu lejupējiem radniekiem, kā arī sānu radniekiem līdz sestajai pakāpei un tiešajiem radniekiem līdz trešajai pakāpei. Administrators nedrīkst izpaust faktus, datus un informāciju, ko tas uzzinājis saistībā ar savu amata pilnvaru un pienākumu īstenošanu.

Ja administrators neizpilda pienākumu vai to izpilda, tiesa var noteikt administratoram naudas sodu, kas nepārsniedz viena mēneša atlīdzību. Par kavēšanos noguldīt bankā saņemtās summas administrators maksā kompensāciju, kuras summa atbilst saskaņā ar tiesību aktiem noteiktajiem procentiem.

Administrators atlīdzina parādniekam un kreditoriem jebkuru kaitējumu, kas prettiesiski nodarīts, pildot tā pienākumus.

Pēc pilnvaru izbeigšanās administratoram grāmatvedības reģistri, virsgrāmatas un uzskaites, kā arī glabāšanā saņemtais īpašums nekavējoties jānodod jaunajam administratoram vai tiesas ieceltai personai un, ja [kreditoru sapulce] pieņem izskatīšanai sanācības plānu — parādniekam. Administratora pilnvaras izbeidzas ar maksātnespējas procesa izbeigšanu. Administrators nodod grāmatvedības reģistrus un pārējo parādnieka īpašumu tā vadības struktūrai. Administratora pilnvaras atjauno, ja tiek nolemts atjaunot maksātnespējas procesu.

2017. gadā tika ieviests administratora palīga amats. Administratora palīgs ir fiziska persona, kura atbilst visām administratoriem noteiktajām prasībām, izņemot prasības par vismaz divu gadu atbilstīgu profesionālo pieredzi, prasmju pārbaudes eksāmena nokārtošanu saskaņā ar noteikumos paredzēto kārtību un iekļaušanu tieslietu ministra apstiprinātajā un valsts oficiālajā izdevumā publicētajā to speciālistu sarakstā, kurus var iecelt par administratoriem. Administratoru palīgiem iepriekš nedrīkst būt piemēroti Banku likuma 65. panta 2. punkta 11. apakšpunktā vai Kredītiestāžu likuma 103. panta 2. punkta 16. punktā paredzētie pasākumi.

Lai pieteikuma iesniedzēju ieceltu par administratora palīgu, tam jānokārto prasmju pārbaudes eksāmens saskaņā ar noteikumos paredzēto kārtību. Tieslietu ministrs pieņem lēmumu par administratora palīgu, kuri atbilst prasmēm noteiktajām attiecīgajām prasībām, iekļaušanu atsevišķā sarakstā.

Administratora palīgi var veikt noteiktas darbības atbilstīgi administratora pilnvarām, pildot administratora norādījumus un ievērojot attiecīgo kārtību (pamatojoties uz tiesas tieši atļautu pilnvarojumu). Administratora palīgs var parakstīt atsevišķus ar administratora darbu saistītus dokumentus, parakstam pievienojot vārdu "palīgs". Administratora palīgs ir solidāri ar administratoru atbildīgs par jebkuru kaitējumu, kas prettiesiski nodarīts, pildot tā pienākumus. Administratora un administratora palīga attiecības nosaka līgums. Ja nav īpašu noteikumu, administratora palīgs darbojas saskaņā ar noteikumiem, ko piemēro administratoriem.

Administrators, kurš iecelts ar ārvalsts tiesas pieņemtu spriedumu, īsteno pilnvaras, kas tā amatam piešķirtas valstī, kurā sākts maksātnespējas process, kamēr tā rīcība nepārkāpj Bulgārijas Republikas sabiedrisko kārtību. Pēc ārvalsts tiesas ieceltā administratora lūguma Bulgārijas tiesa var sākt papildu maksātnespējas procesu pret komersantu, kuru par maksātnespējīgu pasludinājusī ārvalsts tiesa, ja komersantam Bulgārijā ir būtiski aktīvi. Sanācības plāna apstiprināšanai papildu maksātnespējas procesā nepieciešama pamatprocesa administratora piekrišana. Administratora lūgumu atcelt darījumu, kas iesniegts galvenajā vai papildu maksātnespējas procesā, uzskata par iesniegtu abos procesos.

5 Saskaņā ar kādiem nosacījumiem var izmantot ieskaitu?

Maksātnespējas procesā kreditora prasījumam var piemērot ieskaitu ar kreditora saistībām pret parādnieku, ja abi parādi ir pastāvējuši pirms dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, ir savstarpēji izpildāmi un vienvēidīgi, un kreditora prasījumam iestāties termiņš. Ja kreditora prasībai iestājas termiņš maksātnespējas procesa laikā vai tādēļ, ka pieņemts lēmums par parādnieka atzīšanu par maksātnespējīgu, ja šāda lēmuma

rezultātā abi parādi ir vienas kategorijas, kreditors sava parāda ieskaitu var veikt tikai tad, kad iestājies parāda samaksas termiņš vai divi parādi nonākuši vienā un tajā pašā kategorijā. Administratoru informē par paziņojumu par ieskaitu.

Ieskaitu var pasludināt par spēkā neesošu attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, ja kreditors ieguvis prasījuma tiesības un parāds radies pirms lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu, prasījuma tiesību iegūšanas vai parāda rašanās brīdī, apzinoties, ka parādnieks ir maksātnespējīgs vai tā parādsaistības ir pārmērīgas, vai ka ir iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Neatkarīgi no laika, kad radies savstarpējs parāds, ieskaits, kuru parādnieks veic pēc maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību pasludināšanas, bet ne agrāk kā gadu pirms dienas, kad iesniegts pieteikums, nav spēkā attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, izņemot to parāda daļu, ko kreditors saņemtu sadales laikā pēc aktīvu pārvēršanas naudā.

Prasību par ieskaita atcelšanu var celt administrators vai, ja administrators nav cēlis prasību — jebkurš maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditors viena gada laikā no dienas, kad uzsākts maksātnespējas process, vai dienas, kad pieņemts lēmums atjaunot apturētu maksātnespējas procesu. Ja parādam piemērots ieskaits pēc lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu, ieskaita atcelšanas prasības celšanas termiņš sākas ar ieskaita dienu. Maksātnespējas procesa uzsākšanai ir apturošs efekts attiecībā uz visiem tiesvedības un šķīrējtiesas procesiem par īpašumu, civilstrīdiem un komercstrīdiem, kuru puse ir parādnieks (izņemot darba strīdus par parādnieka mantiskajiem prasījumiem). Šo noteikumu nepiemēro, ja maksātnespējas procesa uzsākšanas dienā tiesa citā lietā, kurā parādnieks ir atbildētājs, ir piekritusi izskatīt parādnieka celto iebildumu pret ieskaitu.

6 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē spēkā esošus līgumus, kuros parādnieks ir līgumslēdzēja puse?

Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc dienas, kad pieņemts lēmums apturēt maksātnespējas procesu sākotnējo maksātnespējas procesa izmaksu nesamaksāšanas dēļ (lēmums saskaņā ar Komerclikuma 632. panta 1. punktu), parādniekam jāizbeidz darba līgumi ar tā strādniekiem un darbiniekiem, jāinformē kompetentā vietējā Valsts ieņēmumu aģentūras direkcija, jāizdod attiecīgie dokumenti par darba pieredzi un dienesta ilgumu minēto strādnieku un darbinieku sociālās apdrošināšanas vajadzībām, jāsigatavo pārskata dokuments, kurā uzskaita visas personas, kurām ir garantēti prasījumi saskaņā ar Likumu par strādnieku un darbinieku garantētajiem prasījumiem darba devēja maksātnespējas gadījumā un noteikumiem par šī likuma īstenošanas kārtību, kā arī jānodod sabiedrības dokumenti Valsts apdrošināšanas institūta kompetentajam vietējam birojam.

Administrators var izbeigt jebkuru līgumu, kura puse ir parādnieks, pamatojoties uz daļēju vai būtisku līguma neizpildi. Administrators 15 dienas iepriekš informē par līguma izbeigšanu, un tam šajā laikposmā jāatbild uz otras puses iesniegtajiem informācijas pieprasījumiem par to, vai līgums tiks izbeigts vai paliks spēkā. Ja administrators neatbild uz pieprasījumu, uzskata, ka līgums ir ticis izbeigts. Ja līgumu izbeidz, otrai pusei ir tiesības uz zaudējumu atlīdzību. Ja līgums, saskaņā ar kuru parādnieks veic regulārus maksājumus, saglabā spēku, administratoram nav pienākuma samaksāt nesamaksātās summas par laikposmu pirms lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Sākot no dienas, kad lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu kļuvis galīgs, administrators pieņem naudas līdzekļus, kas samaksāti parādnieka prasījumu apmierināšanai. Parādnieka prasījuma apmierināšana pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, bet pirms šī lēmuma spēkā stāšanās, ir spēkā, ja puse, kas apmierinājusi prasījumu, nav zinājusi par maksātnespējas procesa uzsākšanu vai, ja tā zinājusi par procesu — ekonomiskais ieguvums no prasījuma apmierināšanas ir bijis iekļauts maksātnespējīgā parādnieka mantā. Labticību prezumē, kamēr nav pierādīts pretējais.

Saskaņā ar Komerclikuma 646. pantu attiecībā uz kreditoriem nav spēkā turpmāk minētās darbības, ja tās, pārkāpjot noteikto procesuālo kārtību, veiktas pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu:

tāda parāda nokārtošana, kas radies pirms lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu,

ķīlas vai hipotēkas nodibināšana uz maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošām tiesībām vai aktīvu,

darījums par tiesībām vai aktīvu, kas ir daļa no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

7 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē procedūras, ko sākuši individuāli kreditori (izņemot tiesvedībā esošas lietas)?

Ja tas ir nepieciešams parādnieka mantas saglabāšanai, tiesa pirms lēmuma par pieteikumu maksātnespējas procesa uzsākšanai var pēc kreditora lūguma vai pēc savas iniciatīvas noteikt, ka apturams izpildes process pret parādnieka aktīviem, izņemot izpildes procesus, kas sākti saskaņā ar Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksu. Ja pasākumus lūdz noteikt kreditors, tiesa tos atļauj, ja kreditora lūgums ir pamatots ar pārliecinošiem rakstiskiem pierādījumiem un/vai ja tiek sniegts nodrošinājums par tiesas noteiktu summu, lai atlīdzinātu parādniekam zaudējumus gadījumā, ja vēlāk tiktu konstatēts, ka parādnieks nav maksātnespējīgs vai ar pārmērīgām parādsaistībām. Tiesa var atcelt noteikto aizsardzības pasākumu, ja tas vairs nav nepieciešams mantas saglabāšanai.

Lēmumu paziņo pusei, uz kuru attiecas pasākumi, un pusei, kura lūgusi tos noteikt. To izpilda nekavējoties un var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Pārsūdzībai nav apturoša efekta. Aizsardzības pasākumus uzskata par atceltiem no dienas, kad reģistrēts lēmums noraidīt pieteikumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Piemērotais aizsardzības pasākums paliek spēkā līdz dienai, kad pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa uzsākšanu. No šīs dienas tā spēkā esību atceļ lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Lēmumam par maksātnespējas procesa uzsākšanu ir apturošs efekts attiecībā uz izpildes procesu pret maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošajiem aktīviem, izņemot Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksa 193. pantā minētos aktīvus. Ja maksājumu prasītāja labā veic laikā starp dienu, kad apturēts izpildes process, un lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu pieņemšanas dienu, samaksāto summu atgriež maksātnespējīgā parādnieka mantā. Ja pastāv risks, ka varētu tikt kaitēts kreditoru interesēm, un ir sperti soļi, lai realizētu nodrošinājumu nodrošinātā kreditora labā, tiesa var atļaut procesu turpināt ar nosacījumu, ka tā daļa no ienākumiem, kas pārsniedz nodrošinājuma summu, tiek pievienota maksātnespējīgā parādnieka mantai. Ja tiek celta prasība un tā tiek apstiprināta maksātnespējas procesā, apturēto procesu izbeidz. Izpildes procesā noteikto arestu un atsavināšanu nevar izpildīt attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoru prasījumiem. Nav atļauts attiecībā uz parādnieka īpašumu pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas noteikt aizsardzības pasākumus saskaņā ar Civilprocesa kodeksu vai Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksu.

Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksa 193. pantā minētie aktīvi ir aktīvi, kam publiski tiesiskā parāda atgūšanas izpildes procesā jau ir noteikti aizsardzības pasākumi, kas sākti pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas. Minētos aktīvus realizē valsts tiesu izpildītājs saskaņā ar Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksā paredzētajiem noteikumiem un kārtību. Ja ar ienākumiem no aktīvu realizācijas nepietiek, lai nosegtu pilnu prasījuma summu, uzkrātos procentus un publiskā izpildes procesā radušos maksājumus, pārējo centrālās valdības vai pašvaldības prasījuma daļu apmierina vispārējā kārtībā. Ja ienākumi no aktīvu realizācijas pārsniedz pilnu prasījuma summu, uzkrātos procentus un publiskā izpildes procesā radušos maksājumus, valsts tiesu izpildītājs atlikušos ienākumus iemaksā maksātnespējīgā parādnieka mantas kontā. Ja valsts tiesu izpildītājs nerealizē aktīvus sešu mēnešu laikā no maksātnespējas procesa sākuma, aktīvs no valsts tiesu izpildītāja pāriet administratoram un tiek realizēts maksātnespējas procesā. Kad uzsākts maksātnespējas process, tiesās vai šķīrējtiesās nevar sākt tiesvedību par civiltiesiskiem vai komerciesiskiem īpašuma strīdiem, izņemot šādus gadījumus:

lai aizsargātu trešo personu intereses, kurām pieder maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstoši aktīvi,

darba strīdus,

mantiskus prasījumus, kas nodrošināti ar trešām personām piederošiem aktīviem.

Prasības par fakta konstatēšanu saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu, lai apstiprinātu esošu prasījumu, kas nav apstiprināts maksātnespējas procesā, vai lai apstrīdētu apstiprināta prasījuma esību, var celt šādas personas:

parādnieks, ja tiesa noraida iebildumu pret administratora apstiprinātu prasījumu vai iekļauj šādu prasījumu apstiprināto prasījumu sarakstā,

kreditors ar neapstiprinātu prasījumu, ja tiesa atstāj iebildumu bez izskatīšanas vai neiekļauj prasījumu apstiprināto prasījumu sarakstā,

kreditors, ja tiesa noraida tā iebildumu par cita kreditora prasījuma apstiprināšanu vai iekļauj cita kreditora prasījumu apstiprināto prasījumu sarakstā.

Atzīšanas prasību var celt 14 dienu laikā no dienas, kad lēmums par apstiprināto prasījumu saraksta apstiprināšanu publicēts komercreģistrā.

Administratoram ir jāpiedalās procesā. Lēmuma stāšanās spēkā ir ar noteicošu ietekmi uz parādnieku, administratoru un visiem maksātnespējas procesa kreditoriem.

Maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošo aktīvu pārdošanas, lai tos pārvērstu naudā, spēkā esību var apstrīdēt civilprasības kārtībā, ja aktīvu ieguvusi persona, kurai nav bijis tiesību izsolē iesniegt piedāvājumus, vai ja netiek samaksāta pirkuma maksa. Pēdējā gadījumā pircējs var aizstāvēties pret prasību, samaksājot maksājamo summu kopā ar procentiem, kas uzkrāti no dienas, kad tas ticis pasludināts par pārdotā aktīva pircēju.

Ja pēc aktīva pārdošanas, lai to pārvērstu naudā, un šī aktīva nopirkšanas un pircēja ieviešanas valdījumā pusei vairs nav īpašumtiesību, tā tiesiskās aizsardzības līdzekļa piemērošanu var censties panākt tikai ar īpašuma prasību.

8 Kā maksātnespējas procedūra ietekmē tādu procedūru turpināšanu, kas ir tiesvedībā maksātnespējas procedūras sākšanas brīdī?

Maksātnespējas procesa uzsākšanai ir apturošs efekts attiecībā uz visiem tiesvedības un šķīrējtiesas procesiem par īpašumu, civiltiesiskiem un komerciesiskiem strīdiem, kuru puse ir parādnieks, izņemot darba strīdus par parādnieka mantiskajiem prasījumiem. Šo noteikumu nepiemēro, ja maksātnespējas procesa uzsākšanas dienā tiesa citā lietā, kurā parādnieks ir atbildētājs, ir pieņēmusi izskatīšanai parādnieka iebildumu pret ieskaitu.

Apturētu procesu atjauno, ja maksātnespējas procesā prasījumu pieņem, t. i., tas tiek iekļauts tiesas apstiprinātajā pieņemto prasījumu sarakstā.

Apturētu procesu atsāk, tajā piedaloties šādām personām: 1) parādniekam un kreditoram, ja prasījums nav iekļauts administratora apstiprināto prasījumu sarakstā vai tiesas apstiprinātajā prasījumu sarakstā, vai 2) administratoram, kreditoram un iebildumu cēlušajai personai, ja prasījums ir iekļauts administratora apstiprināto prasījumu sarakstā un tā apstiprināšana ir tikusi apstrīdēta. Šādā gadījumā lēmumam ir noteicoša ietekme uz parādnieku, administratoru un visiem kreditoriem, kam ir prasījumi pret maksātnespējīgā parādnieka mantu.

Notiekošas tiesvedības pret parādnieku par mantiskiem prasījumiem, kas ir nodrošināti ar trešo personu īpašumu, neaptur.

9 Kādas galvenās iezīmes raksturo kreditoru dalību maksātnespējas procedūrā?

Kreditors, kuram ir no komercdarījuma izrietošs prasījums pret parādnieku, var iesniegt maksātnespējas pieteikumu un iestāties procesā, kas uzsākts uz cita kreditora iesniegtā maksātnespējas pieteikuma pamata. Parādnieks pieteikumā var arī ierosināt sanācības plānu un ieteikt iecelšanai personu, kura atbilst administratoriem noteiktajām prasībām un var tikt iecelta šajā amatā, ja tiesa noteiktu, ka jāuzsāk maksātnespējas process. Kreditors var lūgt tiesu noteikt sagatavošanās un aizsardzības pasākumus, pirms tā pieņemusi lēmumu par maksātnespējas lūgumrakstu, ja tas ir nepieciešams, lai saglabātu parādnieka īpašumu.

Ja ir redzams, ka uzņēmuma darbības turpināšana kaitēs maksātnespējīgā parādnieka mantai, tiesa pēc kreditora lūguma var uzdot izbeigt darbību vai nu no dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, vai vēlāka datuma, kas iekrīt pirms sanācības plāna ierosināšanas termiņa beigām. Ja ar pieejamajiem parādnieka aktīviem nepietiek, lai segtu sākotnējos maksātnespējas procesa izdevumus, tiesa nosaka summu, kas kreditoram noteiktā laikposmā iepriekš jāapmaksā, lai uzsāktu maksātnespējas procesu. Ja ar parādnieka aktīviem nepietiek vai sākotnējo izdevumu priekšapmaksa nav veikta, kreditors var lūgt atjaunot apturētu maksātnespējas procesu viena gada laikā no brīža, kad stājies spēkā rīkojums par procesa apturēšanu.

Kreditore var apstrīdēt maksātnespējas procesā pieņemtos tiesas rīkojumus un lēmumus, kā arī parādnieka vadības struktūru darbības un lēmumus, ja ir izpildīti Komerclikumā paredzētie priekšnoteikumi.

Maksātnespējas procesā kreditoriem, kas procesā ir puses, paziņojumus un pavēstes par ierašanos tiesā izsniedz to adresē Bulgārijā. Ja kreditors ir mainījis adresi, par to nepaziņojot tiesai, visas pavēstes un dokumentus pievieno lietai un uzskata par pienācīgi izsniegtiem. Ja kreditoram nav adreses Bulgārijā un tā galvenais birojs atrodas citā valstī, tam jānorāda adrese dokumentu izsniegšanai Bulgārijā. Ja adresi dokumentu izsniegšanai Bulgārijā nenorāda, uzaicinājumu publicē komercreģistrā. Pēc maksātnespējas procesa sākuma uzskata, ka nepārsūdzamie tiesas lēmumi, kurus neieraksta komercreģistrā vai nepaziņo pusēm saskaņā ar Civilprocesa kodeksu, ir paziņoti pusēm, tos ierakstot tiesas vestajā reģistrā. Ja Komerclikums paredz, ka pavēsti pusēm izsniedz ar komercreģistrā publicētu paziņojumu, paziņojums vai pavēste ir jāpublicē vismaz septiņas dienas pirms noteiktās sapulces vai sēdes datuma. Pirmajā kreditoru sapulcē piedalās kreditori, kas ir iekļauti sarakstā, kuru pagaidu administrators sagatavojis, pamatojoties uz parādnieka grāmatvedības reģistriem un izrakstiem no šiem grāmatvedības reģistriem, un ar kuru iepazīstina pirmajā sapulcē. Kreditore sapulcē piedalās personīgi vai ar pārstāvja starpniecību, kurš ir pilnvarots pārstāvēs kreditoru ar speciālpilnvaru. Ja kreditors ir fiziska persona, pilnvardevēja parakstam uz pilnvaras jābūt notariāli apliecinātam. Lēmumus pieņem ar sarakstā iekļauto kreditoru balsu vairākumu, izņemot to kreditoru balsis, kuri tobrīd ir saistīti ar parādnieku, kuri ir bijuši saistīti ar parādnieku trīs gadu laikposmā pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas un kuri ieguvuši prasījumus no personām, kas ir bijušas saistītas ar parādnieku trīs gadu laikposmā pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas. Pirmajā kreditoru sapulcē:

uzklausa pagaidu administratora sagatavoto ziņojumu,

izvirza pastāvīgo administratoru un par izvirzīšanu informē tiesu,

ievēl kreditoru komiteju.

Kreditoru sapulci nesasauc šādos gadījumos:

pirms maksātnespējas pieteikuma iesniegšanas parādnieks pēdējos trīs gadus nav iesniedzis savus gada finanšu pārskatus publicēšanai komercreģistrā; parādnieks nepilda savu pienākumu sadarboties ar pagaidu administratoru un atsakās nodot savus grāmatvedības reģistrus, vai tā grāmatvedības reģistri ir vesti acīmredzami neatbilstīgā veidā.

Šādā gadījumā tiesas ieceltais pagaidu administrators pilda savus pienākumus, kamēr kreditoru sanāksme nav iecēlusi pastāvīgu administratoru pēc tam, kad tiesa ir apstiprinājusi administratora pieņemtos prasījumus.

Kreditoru sapulci var sasaukt, ja to pieprasa parādnieks, administrators, kreditoru komiteja vai kreditori, kuru prasījumi atbilst vienai piektajai daļai no kopējās pieņemto prasījumu summas. Kreditoru sapulce notiek neatkarīgi no tā, cik kreditoru tajā piedalās, un tās priekšsēdētājs ir tiesnesis, kurš vada procesu.

Lēmumu pieņemšanā katram kreditoram ir tāds balsu skaits, kas atbilst tā prasījumu daļai no tiesas pieņemto prasījumu kopējās summas, kuriem ir balsstiesības. Balsstiesības var piešķirt arī: kreditoriem atjaunotā tiesvedībā vai šķīrējtiesas procesā pret parādnieku par civiltiesiskiem vai komerciesiskiem īpašuma strīdiem, ja prasījums ir pamatots ar pārliecinošiem rakstiskiem pierādījumiem, kreditoriem ar neapstiprinātiem prasījumiem, kas saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu ir cēlušies prasības par fakta konstatēšanu, kreditoriem ar apstiprinātiem prasījumiem, pret kuriem saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu ir celta prasība, ar ko apstrīd prasījuma esību. Balsstiesības nepiešķir kreditoriem ar nenodrošinātiem prasījumiem par likumisku vai līgumisku procentu samaksu, kuras veikšanas pienākums iestājas pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, kreditoriem ar prasījumiem par aizdevumiem, kurus parādniekam izsniedzis partneris vai kapitāldaļu turētājs, kreditoriem ar prasījumiem, kas radušies no ziedojumiem vai kreditora procesuālajiem izdevumiem, izņemot iepriekšēju izdevumu apmaksu, ja ar parādnieka aktīviem nepietiek, lai segtu samaksātos izdevumus. Lēmumus pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu, ja Komerclikumā nav paredzēts citādi.

Kreditoru sapulce:

uzklausā ziņojumu par administratora darbībām,

uzklausā kreditoru komitejas ziņojumu,

ievēl administratoru, ja administrators nav ticis ievēlēts,

pieņem lēmumus par administratora atbrīvošanu un tā aizvietošanu,

nosaka administratora pašreizējo atbildību, groza atbildību un nosaka galīgo atbildību,

ievēl kreditoru komiteju, ja komiteja nav tikusi ievēlēta, vai groza tās sastāvu,

ierosina tiesai, kādu uzturēdzošu summu piešķirt parādniekam un tā ģimenei,

nosaka, kādā veidā parādnieka aktīvi tiks pārvērsti naudā, īpašuma novērtēšanas metodes un nosacījumus, vērtētāju izvēli un to atbildību.

Ja kreditoru sapulce nespēj vienoties par administratora iecelšanu, to ieceļ tiesa; ja tā nespēj vienoties par to, kādā veidā un kārtībā parādnieka īpašums tiks pārvērsts naudā, lēmumu pieņem administrators. Tiesa atbrīvo administratoru, ja to lūguši kreditori, kuru prasījumi pārsniedz pusi no kopējās prasījumu summas. Tiesa pēc kreditora lūguma var jebkurā laikā atcelt administratoru, ja tas nepilda savus pienākumus vai rīkojas tā, ka tiek kaitēts kreditora vai parādnieka interesēm.

Kreditoru sapulce var pieņemt lēmumu par uzraudzības struktūras iecelšanu, kurai ir pilnvaras īstenot kontroli pār parādnieka darbībām uz faktisko sanācības plāna termiņu vai īsāku termiņu, ieskaitot gadījumus, kad tas nav tieši paredzēts sanācības plānā.

Ar kreditoru sapulces piekrišanu tiesa var atļaut administratoram pārdot parādnieka personīgo īpašumu, pirms tiek atļauts maksātnespējīgā parādnieka mantu pārvērst naudā, ja šāda personīgā īpašuma uzglabāšanas izmaksas līdz mantas pārvēršanai vispārējā procesa kārtībā pārsniedz tā vērtību. Citus maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošos aktīvus var pārdot ar kreditoru sapulces piekrišanu, ja tas ir nepieciešams, lai segtu maksātnespējas procesa izdevumus, un neviens no kreditoriem pēc uzaicinājuma veikt izdevumu priekšapmaksu nav piekritis to izdarīt.

Rīkojoties pēc administratora priekšlikuma un saskaņā ar kreditoru sapulces pieņemto lēmumu, maksātnespējas tiesa atļauj pārdot parādnieka aktīvus tiešās sarunās vai ar starpnieku, ja personīgo īpašumu un īpašumtiesības, kas pa daļām vai kā atsevišķas vienības un tiesības tikušas pilnībā izliktas pārdošanai, nav izdevies pārdot pircēju trūkuma vai pircēja atteikšanās dēļ.

Kreditoru sapulces lēmumi ir saistoši visiem kreditoriem, ieskaitot tos, kuri nepiedalās sapulcē. Pēc kreditora pieteikuma tiesa var atcelt kreditoru sapulces lēmumu, ja tas ir pretrunīgs vai ļoti nelabvēlīgs daļas kreditoru interesēm.

Kreditoru sapulce var ievēlēt kreditoru komiteju, kurā ir vismaz trīs un ne vairāk kā deviņi locekļi. Kreditoru komitejā jāietilpst locekļiem, kuri pārstāv nodrošinātos un nenodrošinātos kreditorus, izņemot Komerclikuma 616. panta 2. punktā minētos (kreditori, kuru prasījumus apmierina pēc visu pārējo kreditoru prasījumu pilnīgas apmierināšanas). Kreditoru komiteja sniedz palīdzību administratoram un uzrauga tā darbības attiecībā uz parādnieka aktīvu pārvaldību, veic parādnieka komercdarbības dokumentu un pieejamo naudas līdzekļu pārbaudes, sniedz atzinumu par parādnieka uzņēmuma komercdarbības turpināšanu un pagaidu un *ex officio* administratora atbildību, rīcību saistībā ar aktīvu pārvēršanu naudā un administratora atbildību citos gadījumos. Kreditoru komitejas locekļiem ir tiesības uz atbildību kreditoru interesēs, kuras summu nosaka to ievēlēšanas laikā.

Administrators nedrīkst ne tieši, ne ar citas personas starpniecību iegūt nekādu personīgo īpašumu vai īpašumtiesības no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Šis ierobežojums attiecas uz administratora laulāto, viņu lejupējiem radniekiem, kā arī sānu radniekiem līdz sestajai pakāpei un tiešajiem radniekiem līdz trešajai pakāpei.

Apturētus tiesvedības un šķīrējtiesas procesus par civiltiesiskiem un komerciesiskiem īpašumtiesību strīdiem, kuru puse ir parādnieks, atjauno, un process turpinās ar administratora un kreditora piedalīšanos, ja prasījums nav iekļauts administratora apstiprināto prasījumu sarakstā vai tiesas apstiprināto prasījumu sarakstā, vai ar administratora, kreditora un iebildumu cēlušās puses piedalīšanos, ja prasījums ir iekļauts administratora apstiprināto prasījumu sarakstā un tā iekļaušana ir tikusi apstrīdēta.

Maksātnespējas tiesa pēc kreditora lūguma var ļaut veikt tiesību aktos paredzētos aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu pieejamos parādnieka aktīvus. Kreditors var veikt ieskaitu parādam, kas tam ir pret parādnieku, ja ir ievēroti Komerclikuma 645. pantā paredzētie nosacījumi. Lai palielinātu maksātnespējīgā parādnieka mantu, administrators var uzsākt tiesvedību saskaņā ar Komerclikuma 645., 646. un 647. pantu un Likuma par saistībām un līgumiem 135. pantu, kā arī celt izpildes prasības saistībā ar minētajiem prasījumiem. Ja prasījumu iesniedzis kreditors, nav pieļaujama otra prasība par to pašu prasījumu. Tomēr otrais kreditors var lūgt tiesu to atzīt par līdzprasītāju, pirms lietā notikusi pirmā sēde.

Kreditors var lūgt, lai administrators ļauj iepazīties ar reģistru un ziņojumu, kā arī sagatavo īpašu ziņojumu par interesējošajiem jautājumiem, kas nav aplūkoti ziņojumā par attiecīgo laikposmu. Kreditors septiņu dienu laikā pēc administratora rakstiskā ziņojuma iesniegšanas var celt iebildumu pret ziņojumu saistībā ar administratora pienākumu pildīšanu.

Kreditori savus prasījumus maksātnespējas tiesai var iesniegt rakstiski. Tie var tiesai iesniegt rakstiskus iebildumus pret administratora apstiprinātiem vai neapstiprinātiem prasījumiem septiņu dienu laikā no dienas, kad saraksts publicēts komercreģistrā, un celt prasības par fakta konstatēšanu saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu 14 dienu laikā no dienas, kad komercreģistrā publicēts tiesas lēmums par saraksta apstiprināšanu.

Kreditori savus prasījumus maksātnespējas tiesai var iesniegt rakstiski. Tie var tiesai iesniegt rakstiskus iebildumus pret administratora apstiprinātiem vai neapstiprinātiem prasījumiem septiņu dienu laikā no dienas, kad saraksts publicēts komercreģistrā, un pēc tam celt prasības par fakta konstatēšanu par neapstiprinātu prasījumu apstiprināšanu vai apstiprinātu prasījumu apstrīdēšanu septiņu dienu laikā no dienas, kad komercreģistrā publicēts tiesas lēmums par saraksta apstiprināšanu.

Sanācības plānu var ierosināt kreditori, kuriem ir vismaz viena trešā daļa nodrošināto prasījumu, un kreditori, kuriem ir vismaz viena trešā daļa nenodrošināto prasījumu, izņemot: kreditorus, kuru prasījumi radušies no likumiskiem vai līgumiskiem procentiem par nenodrošinātiem parādiem, kuru izpildes termiņš iestājies pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, kreditorus, kuru prasījumi radušies no parādnieka darījumpartnera vai kapitāldaļu turētāja izsniegtu aizdevumu parādiem, kreditorus, kuru prasījumi radušies no ziedojumiem un kreditora izdevumiem maksātnespējas procesā, izņemot iepriekš apmaksātus izdevumus, ja ar parādnieka īpašumu nepietiek to segšanai.

Kreditors, kuram ir apstiprināts prasījums vai tiesas atzītas balsstiesības, var ierosināt un balsot (tostarp *in absentia*, izmantojot notariāli apliecinātu vēstuli ar tā parakstu) par maksātnespējīgā parādnieka uzņēmuma komercdarbības sanācības plānu. Kreditori, ieskaitot kreditorus ar neapstiprinātiem prasījumiem, par kuriem tiesā ir celta prasība par fakta konstatēšanu saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu, var iesniegt iebildumus par pieņemto plānu septiņu dienu laikā no plāna pieņemšanas dienas.

Ja parādnieks nav pildījis savas plānā paredzētās saistības, kreditori, kuru prasījumu summa ir vismaz 15 % no kopējās saskaņā ar plānu pārveidoto prasījumu summas, var lūgt atjaunot maksātnespējas procesu.

Kreditors var iesniegt rakstisku iebildumu pret sadales grafiku, kā arī pēc tam apstrīdēt lēmumu, ar kuru tiesa apstiprinājusi šo grafiku.

Ja parādnieks nepilda saistības, ko paredz saskaņā ar Komerclikuma 740. pantu noslēgtā ārpustiesas vienošanās ar kreditoriem, kreditori, kuru prasījumu summa ir vismaz 15 % no kopējās prasījumu summas, var lūgt atjaunot maksātnespējas procesu.

Parādnieks vai kreditors, kuram ir apstiprināts prasījums vai civilprasības kārtībā apstiprināts prasījums, viena gada laikā no dienas, kad tiesa izdevusi rīkojumu apturēt procesu, var iesniegt pieteikumu apturēta maksātnespējas procesa atjaunošanai, ja šajā laikā atbrīvojas apstrīdētajiem prasījumiem paredzētās summas vai atklājas aktīvi, par kuriem maksātnespējas procesa laikā nebija zināms.

Viena mēneša laikā no dienas, kad parādnieka pieteikums par *restitutio in integrum* noteikšanu publicēts komercreģistrā, katrs kreditors, kuram ir apstiprināts prasījums vai civilprasības kārtībā apstiprināts prasījums, var iesniegt iebildumu pret to.

Pēc kreditora lūguma Bulgārijas tiesa var sākt papildu maksātnespējas procesu pret komersantu, kuru par maksātnespējīgu pasludinājusi ārvalsts tiesa, ja komersantam Bulgārijā ir būtiski aktīvi. Kreditors, kas pamatprocesā ir saņēmis daļēju samaksu, piedalās papildu procesā mantas sadalē, ja daļa, kuru tas saņemtu, pārsniedz to, kas tiks sadalīta citiem kreditoriem papildu procesā.

10 Kādā veidā maksātnespējas administrators drīkst izmantot vai atsavināt parādnieka mantā ietilpstošus aktīvus?

Administrators ir šādas pilnvaras: izdarīt pieprasījumus un identificēt parādniekam piederošo īpašumu, piedalīties tiesvedības procesos pret parādnieku vai uzsākt tiesvedību parādnieka vārdā, likumā paredzētajos gadījumos — pieprasīt izbeigt, atcelt vai anulēt līgumus, kuru puse ir parādnieks, iekasēt naudu, kas pienākas parādniekam, un noguldīt to īpašā kontā, ar tiesas atļauju — atsavināt bankas kontos noguldīto naudu, ja tas nepieciešams, lai pārvaldītu un saglabātu parādnieka aktīvus, pārvērst maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošos aktīvus naudā.

Administrators maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošo personīgo īpašumu un īpašumtiesības pārdod kopumā, pa atsevišķām daļām vai kā atsevišķas vienības un tiesības pēc tam, kad saņemta tiesas atļauja, un ievērojot kreditoru sapulces pieņemto lēmumu. Ja šāds lēmums nav pieņemts, administrators nosaka veidu un kārtību, kādā aktīvus pārvērs naudā, un noteikumus par to, kā izraudzītie vērtētāji tos novērtē.

Administrators sagatavo paziņojumu par pārdošanu, kurā ietverta informācija par parādnieku, pārdodamā īpašuma apraksts, pārdošanas noteikumi un kārtība, pārdošanas datums, laiks un vieta, piedāvājumu iesniegšanas beigu termiņš šajā dienā un pārdodamā īpašuma novērtējums. Administrators vismaz 14 dienas pirms paziņojumā norādītā pārdošanas datuma izliek paziņojumu redzamā vietā tās pašvaldības telpās, kurā atrodas parādnieka uzņēmuma galvenais birojs, kā arī parādnieka galvenā biroja telpās. Administrators arī sagatavo protokolu, kurā izklāstītas minētās darbības, un organizē protokola publicēšanu īpašā Ekonomikas ministrijas apkārtrakstā 14 dienas pirms paziņojumā norādītā pārdošanas datuma.

Izsole notiek administratora birojā vai parādnieka uzņēmuma galvenā biroja adresē paziņojumā norādītajā datumā. Solītājiem, kuri vēlas piedalīties izsolē, iepriekš jāiemaksā avanss 10 % apmērā no vērtējuma summas. Katram solītājam jānorāda piedāvātā cena ar skaitļiem un vārdiem un slēgtā aploksnē jāiesniedz piedāvājums kopā ar kvīti par iemaksāto depozītu. Piedāvājumus administratoram iesniedz pārdošanas dienā līdz noteiktajam termiņam un iekļauj īpašā reģistrā tādā secībā, kādā tie saņemti. Pēc noteiktā termiņa beigām administrators ieradušos solītāju klātbūtnē paziņo saņemtos piedāvājumus un raksta atsevišķu procesa protokolu. Piedāvājumi, kurus iesnieguši neatbilstīgi solītāji un personas, kas piedāvā cenu, kas ir zemāka par novērtējumu, ir spēkā neesoši. Īpašumu pārdod solītājam, kurš solījis visvairāk. Ja augstāko cenu piedāvājis vairāk nekā viens solītājs, pircēju nosaka izsolē, kuru administrators nekavējoties organizē ieradušos solītāju klātbūtnē. Uzvarējušo solītāju norāda administratora rakstītajā protokolā, kuru paraksta administrators un visi solītāji. Pircējam jāsamaksā solītā cena septiņu dienu laikā no pārdošanas datuma, atskaitot iepriekš samaksāto 10 % depozītu. Ja pircējs ir kreditors ar apstiprinātu prasījumu vai nodrošināts kreditors, administrators sagatavo sadales pārskatu, kurā norāda cenas daļu, kas jāmaksā pircējam un kas tiek ieturēta citu kreditoru prasījumu apmierināšanai, un cenas daļu, kuru ieskaita pret kreditora prasījumu. Šādā gadījumā pircējam septiņu dienu laikā no dienas, kad sadales pārskats stāties spēkā, jāsamaksā naudas summas, ko patur, lai apmierinātu citu kreditoru prasījumus, kā paredz sadales pārskats, vai, ja citu kreditoru nav — summa, par kādu maksājamā samaksa pārsniedz tā prasījumu. Ja cena netiek samaksāta septiņu dienu laikā, administrators piedāvā īpašumu solītājam, kurš piedāvājis otru augstāko cenu, ja tas nav atsaucis savu depozītu. Administrators ar šā solītāja piekrišanu pasludina to par pircēju. Ja nepieciešams, administrators atkārtoti procesu, kamēr īpašums ir ticis piedāvāts visiem solītājiem, kuri piedāvājuši cenu, kas nav zemāka par vērtējumu.

Ja solītāju nav vai ja nav saņemti derīgi piedāvājumi, vai ja pircējs nesamaksā cenu, tiek publicēts jauns paziņojums par pārdošanu un tiek rīkota izsole ar atklātu solišanu, kuras sākuma cena ir vienāda ar 80 % no novērtējuma summas. Piedāvājumus reģistrē piedāvājumu sarakstā, administratoram nosakot izsoles kārtību un norādot to paziņojumā.

Ja pasludinātais pircējs savlaicīgi samaksā maksājamo summu, tiesa izdod pircējam rīkojumu par ievešanu valdījumā nākamajā dienā pēc samaksas veikšanas. Pārējie izsoles solītāji un parādnieks var apstrīdēt rīkojumu apelācijas instances tiesā. Ja rīkojumu par ievešanu valdījumā atceļ vai pārdošanu pasludina par spēkā neesošu, pēc jauna paziņojuma publicēšanas organizē jaunu izsoli.

Administrators ievieš pircēju īpašumtiesību valdījumā, pamatojoties uz spēkā esošu rīkojumu par ievešanu valdījumā un kvīti, kas apliecina, ka veikts maksājums par attiecīgā īpašuma pāreju un īpašumtiesību maiņas nodevu. Īpašumtiesību zaudēšanas risku uzņemas pircējs, un izdevumus par īpašuma saglabāšanu līdz pircēja ievešanai valdījumā sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Ja izpildes process uzsākts pret kopīpašumā esošām īpašumtiesībām par dažu īpašnieku parādu, tiek aprakstītas īpašumtiesības kopumā, bet pārdod tikai parādniekam piederošo bezķermenisko daļu. Īpašumu var pārdot visu kopumā, ja tam rakstiski piekrituši pārējie kopīpašnieki.

Ja tiek pārdots īpašums, kuru parādnieks ir apgrūtinājis ar hipotēku vai iekļājis, lai nodrošinātu citas personas parādu, vai ieguvis jau apgrūtinātu ar hipotēku vai ķīlu, administrators nosūta paziņojumu nodrošinātajam kreditoram, informējot to par pārdošanas laiku. Tiek sagatavots atsevišķs sadales pārskats, kurā norāda naudas summas no šāda īpašuma pārdošanas, kas jāizmaksā nodrošinātajam kreditoram. Administrators rezervē summu, kas saskaņā ar sadales pārskatu izmaksājama nodrošinātajam kreditoram un ko nodod, ja tiek uzrādīts izpildraksts attiecībā uz parādu vai apliecinājums, ka prasījums maksātnespējas procesā ticis apstiprināts. Administrators rezervē summu, kas izmaksājama nodrošinātam kreditoram, kuram ir prasījums par parādu, kas nodrošināts ar apgrūtinājumu, pēc tam, kad tiek uzrādīta reģistra izziņa par apgrūtinājuma esību un kreditora parakstīts notariāli apliecināts paziņojums par pašreizējo nodrošinātā aizdevuma summu.

Rīkojoties pēc administratora priekšlikuma un saskaņā ar kreditoru sapulces pieņemto lēmumu, maksātnespējas tiesa atļauj pārdot parādnieka aktīvus tiešās sarunās vai ar starpnieku, ja personīgo īpašumu un īpašumtiesības, kas pa daļām vai kā atsevišķas vienības un tiesības tikušas pilnībā izliktas pārdošanai, nav izdevies pārdot pircēju trūkuma vai pircēja atteikšanās dēļ. Pārdošanas cena nevar būt zemāka par 80 % no novērtējuma. Parādniekam piederošo citu uzņēmumu kapitāla daļu pirkšanas piedāvājums vispirms jāadresē pārējiem partneriem. Ja piedāvājums mēneša laikā netiek pieņemts, daļas pārdod. Šajā gadījumā kapitāldaļu pirkuma maksa jāsamaksā termiņā, kas nepārsniedz 60 mēnešus no dienas, kad izraudzīts pircējs, un līgumu noslēdz pēc tam, kad maksa pilnībā samaksāta.

Ja parādniekam piederošās dzīvojamās vienības tiek izīrētas parādnieka strādniekiem un darbiniekiem dienā, kad kreditoru sapulce pieņēmusi lēmumu par kārtību, kādā tās pārvērs naudā, administratoram vispirms jāpiedāvā pārdot dzīvojamās vienības strādniekiem un darbiniekiem vai citām personām, kam ir no darba attiecībām ar parādnieku izrietoši prasījumi, izņemot, ja par attiecīgajiem īpašumiem notiek tiesvedība. Administrators katrai no personām nosūta rakstisku uzaicinājumu, kurā aprakstīts īpašums, tā novērtējums, maksājuma veikšanas laikposms, kas nevar būt īsāks par 30 dienām un garāks par 60 dienām, un bankas konts, kurā jāiemaksā nauda. Pusēm jāatbild uz paziņojumu 14 dienu laikā un jāinformē administrators par to, vai tās norādītajā termiņā vēlas iegādāties īpašumu par cenu, kas ir vienāda ar novērtējumā norādīto. Pēc pirkuma cenas samaksas strādnieki un darbinieki var veikt parādnieka nesamaksātās darba samaksas ieskaitu. Pārdošanas līgumu sagatavo kā īpašumtiesības apliecinājošu dokumentu, kuru administrators paraksta, rīkojoties kā pārdevējs. Ar pārdošanu saistītās izmaksas sedz pārdevējs.

Administrators pieprasa tam nodot iekšlātu personīgā īpašuma vienību, kuras turētājs ir kreditors vai trešā persona, un pārdod to Komerclikuma 46. nodaļā paredzētajā kārtībā, izņemot, ja tiesību aktos pārdošanu ļauns organizēt kreditoram bez tiesas iesaistīšanās.

11 Kādi prasījumi jāizvirza pret maksātnespējīgā parādnieka mantu un kādas darbības tiek veiktas ar prasījumiem, kuri rodas pēc maksātnespējas procedūras sākšanas?

Maksātnespējas procesā var iesniegt šādus prasījumus:

prasījumus par parādiem, kas nodrošināti ar ķīlu vai hipotēku, vai prasījumus par parādiem, kas ir arestēti vai atsavināti un reģistrēti saskaņā ar Apgrūtinājumu likumu,

prasījumus, attiecībā uz kuriem izmanto ķīlas tiesību,

maksātnespējas procesā radušās izmaksas (zīmognodeva, ko maksā iesniegšanas brīdī, un citi izdevumi, kas radušies pirms lēmuma par maksātnespējas procesu stāšanās spēkā, administratora atlīdzība, strādnieku un darbinieku prasības, ja parādnieka uzņēmums nav pārtraucis komercdarbību, maksātnespējīgā parādnieka mantas palielināšanas, pārvaldības, novērtēšanas un sadales gaitā radušās izmaksas, uzturlīdzekļu maksājumi par labu parādniekam un tā ģimenei),

prasījumus, kas rodas no darba līgumiem un kas pastāvēja pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas,

likumiskās kompensācijas, kas parādniekam jāmaksā trešām personām,

publiski tiesiskus parādus centrālajai valdībai vai pašvaldībām, ieskaitot, bet ne tikai, nodokļu, muitas nodevu, nodevu un obligāto sociālā nodrošinājuma iemaksu parādus, ja tie radušies pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas dienas,

prasījumus, kas radušies pirms maksātnespējas uzsākšanas un nav tikuši apmaksāti līdz attiecīgajam termiņam,

pārējos nenodrošinātos prasījumus, kas radušies pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas,

likumiskus vai līgumiskus procentus par nenodrošinātiem parādiem, kuru izpildes termiņš iestājas pēc dienas, kad uzsākts maksātnespējas process,

aizdevumus, kurus parādniekam izsniedzis darījumpartneris vai kapitāldaļu turētājs,

ziedojumus,

izdevumus, kas kreditoriem radušies saistībā ar maksātnespējas procesu, izņemot Komerclikuma 629.b pantā paredzētos izdevumus (iepriekš apmaksātie sākotnējie tiesvedības izdevumi).

Kreditori ar prasījumiem, kas radušies pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, saņem maksājumus attiecīgajā termiņā un, ja maksājums nav saņemts, to prasījumus apmierina Komerclikuma 722. panta 1. punktā noteiktajā kārtībā.

12 Kādi noteikumi reglamentē prasījumu iesniegšanu, pārbaudi un atzīšanu?

Kreditoriem savi prasījumi rakstiski jāiesniedz maksātnespējas tiesā viena mēneša laikā no brīža, kad lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu ierakstīts komercreģistrā, norādot prasījuma pamatu un summu, priekšrocības un nodrošinājumu, adresi dokumentu izsniegšanai, kā arī pievienojot rakstiskus pierādījumus.

Ne vēlāk kā septiņas dienas pēc viena mēneša termiņa beigām administrators sagatavo:

iesniegto prasījumu sarakstu to saņemšanas secībā, norādot prasījuma pamatu un summu, priekšrocības un nodrošinājumu, kā arī iesniegšanas datumu, sarakstu ar prasījumiem, kas administratoram jāievada sarakstā *ex officio*, jo īpaši strādnieku vai darbinieku prasījumi, kas izriet no darba attiecībām, un publiski tiesiski parādi, kas aprēķināti un noteikti ar spēkā stājušos lēmumu,

iesniegto neapstiprināto prasījumu sarakstu.

Prasījumi, kas iesniegti pēc tam, kad beidzies viena mēneša termiņš no lēmuma ierakstīšanas komercreģistrā, bet ne vēlāk kā divus mēnešus pēc šī termiņa beigām, tiek pievienoti iesniegto prasījumu sarakstam un apstiprināti likumā noteiktajā kārtībā. Pēc otrā termiņa beigām nevar iesniegt prasījumus par parādiem, kas radušies līdz maksātnespējas procesa uzsākšanai.

Pēc apturētā maksātnespējas procesa atsākšanas prasījumu iesniegšanas termiņš sākas, kad komercreģistrā ierakstīts saskaņā ar Komerclikuma 632. panta 2. punktu pieņemtais lēmums (lēmums atjaunot apturētu maksātnespējas procesu).

Prasījumus par tādiem līdz termiņam nenokārtotiem parādiem, kas radušies pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas un pirms sanācības plāna apstiprināšanas, iesniedz saskaņā ar tādu pašu kārtību un pievieno administratora sagatavotam papildu sarakstam.

Administrators nodrošina sarakstu neatliekamu publicēšanu komercreģistrā un dara tos pieejamus kreditoriem un parādniekam tiesas kancelejā.

Parādnieks un jebkurš kreditors var tiesā iesniegt rakstisku iebildumu pret apstiprinātu vai neapstiprinātu prasījumu, adresējot tā kopiju administratoram, septiņu dienu laikā no dienas, kad saraksts publicēts komercreģistrā. Prasījums, kas apstiprināts ar spēkā stājušos spriedumu, kas pieņemts pēc lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu un kurā piedalījies administrators, nav apstrīdams.

Ja nav saņemti iebildumi pret sarakstu, tiesa apstiprināto prasījumu sarakstu nekavējoties pēc septiņu dienu termiņa beigām apstiprina *ex officio* slēgtā sēdē.

Ja ir iesniegti iebildumi pret sarakstu, tiesas sastāvs tos izskata atklātā tiesas sēdē, uz kuru uzaicina administratoru, parādnieku, kreditoru, kuram ir apstrīdētais pieņemtais vai nepieņemtais prasījums, un kreditoru, kas iebildis pret prasījumu. Ja tas ir iespējams, visus iebildumus izskata vienā sēdē. Ja iebildums atzīstams par pamatotu, tiesa apstiprina sarakstu pēc nepieciešamo precizējumu veikšanas. Pretējā gadījumā tiesa noraida iebildumus 14 dienu laikā no sēdes datuma. Tiesas lēmumu par saraksta apstiprināšanu publicē komercreģistrā, un tas nav pārsūdzams.

Kreditors, kas ir iesniedzis prasījumu pēc tam, kad beidzies viena mēneša termiņš no lēmuma ierakstīšanas komercreģistrā, bet ne vēlāk kā divus mēnešus pēc šī termiņa beigām, nevar apstrīdēt apstiprinātos vai neapstiprinātos prasījumus vai prasīt parāda nokārtošanu no pārējās maksātnespējīgā parādnieka mantas, ja maksātnespējīgā parādnieka manta ir pārvērsta naudā.

Vēlāk iesniegtus prasījumus, kas pieņemti saskaņā ar tiesību aktos paredzēto kārtību, pievieno tiesas apstiprinātajam sarakstam.

Kreditors vai parādnieks, kas iesniedzis noraidītu iebildumu pret administratora sagatavoto sarakstu, un kreditors ar prasījumu, kas ticis izslēgts no apstiprināto prasījumu saraksta, vai kreditors un parādnieks — attiecībā uz prasījumu, kas iekļauts apstiprināto prasījumu sarakstā pēc tiesas apmierināta iebilduma, septiņu dienu laikā pēc tam, kad komercreģistrā publicēts tiesas lēmums par apstiprināto prasījumu saraksta apstiprināšanu, var iesniegt Komerclikuma 694. pantā paredzēto prasību par neapstiprināta prasījuma apstiprināšanu vai apstiprināta prasījuma atcelšanu. Lēmuma stāšanās spēkā ir ar noteicošu ietekmi uz parādnieku, administratoru un visiem maksātnespējas procesa kreditoriem.

Maksātnespējas procesā pieņemts prasījums ir prasījums, kas ticis iekļauts tiesas apstiprināto prasījumu sarakstā, izņemot prasījumus, kurus apstrīd ar atzīšanas prasību Komerclikuma 694. panta kārtībā.

13 Kādi noteikumi regulē ieņēmumu sadali? Kā nosaka prasījumu un kreditoru tiesību hierarhiju?

Saskaņā ar Komerclikumu sadale ir atļauta tad, kad pieejami pietiekami ienākumi no mantas pārvēršanas naudā.

Administrators sagatavo grafiku par pieejamo līdzekļu sadali kreditoriem, ņemot vērā kategoriju prioritāti, privilēģijas un nodrošinājumu. Sadales grafiks paliek daļējs, kamēr nav pilnībā nomaksāti visi prasījumi vai visa maksātnespējīgā parādnieka manta nav pārvērsta naudā, izņemot nepārdodamo personīgo īpašumu. Sadales grafiku uz 14 dienām izliek redzamā vietā pie īpaša ziņojumu dēļa sabiedrībai pieejamās tiesas telpās. Sadales grafiku publicē komercreģistrā. Iepriekšminētajā termiņā kreditoru komiteja un katrs kreditors atsevišķi var iesniegt tiesā rakstisku iebildumu pret sadales grafiku. Tiesa apstiprina sadales grafiku pēc tam, kad tajā ir veikusi nepieciešamās korekcijas pēc savas iniciatīvas vai cita lūguma, ar kuru izteikti iebildumi par grafika

likumību. Lēmumu par sadales grafika apstiprināšanu un iebildumus pret to publicē komercreģistrā, tādējādi par tiem paziņojot kreditoriem un parādniekam. Lēmumu par sadales grafika apstiprināšanu var apstrīdēt administrators, kreditoru komiteja vai kreditors neatkarīgi no tā, vai konkrētais kreditors ir iesniedzis iebildumu pret lēmumu, ar kuru tiesa atcēlusi vai grozījusi sadales grafiku. Sadali saskaņā ar tiesas apstiprināto grafiku veic administrators.

Veicot naudā pārvērstās mantas sadali, ievēro šādu Komerclikuma 722. pantā paredzēto kārtību prasījumu apmierināšanai:

prasījumi, kas nodrošināti ar ķīlu vai hipotēku, arestu vai apķīlāšanu un reģistrēti saskaņā ar Apgrūtinājumu likumu — no nodrošinājuma realizācijas ienākumiem;

prasījumi, attiecībā uz kuriem īsteno apgrūtinājuma tiesību — no apgrūtinātā aktīva vērtības;

maksātnespējas procesā radušās izmaksas (zīmognodeva, ko maksā iesniegšanas brīdī, un citi izdevumi, kas radušies pirms lēmuma par maksātnespējas procesu stāšanās spēkā, administratora atlīdzība, strādnieku un darbinieku prasības, ja parādnieka uzņēmums nav pārtraucis komercdarbību, maksātnespējīgā parādnieka mantas palielināšanas, pārvaldības, novērtēšanas un sadales gaitā radušās izmaksas, uzturēdzekļu maksājumi par labu parādniekam un tā ģimenei);

prasījumi, kas rodas no darba līgumiem un kas pastāvēja pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas;

likumiskā kompensācija, kas parādniekam jāmaksā trešām personām;

publiski tiesiski parādi centrālajai valdībai vai pašvaldībām, ieskaitot, bet ne tikai, nodokļu, muitas nodevu, nodevu un obligāto sociālā nodrošinājuma iemaksu parādus, ja tie radušies pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas dienas;

prasījumi, kas radušies pēc maksātnespējas uzsākšanas un nav tikuši apmaksāti līdz attiecīgajam termiņam;

pārējie nenodrošinātie prasījumi, kas radušies pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas;

likumiski vai līgumiski procenti par nenodrošinātiem parādiem, kuru izpildes termiņš iestājies pēc dienas, kad uzsākts maksātnespējas process;

aizdevumi, kurus parādniekam izsniedzis darījumpartneris vai kapitāldaļu turētājs;

ziedojumi;

izdevumi, kas kreditoriem radušies saistībā ar maksātnespējas procesu, izņemot Komerclikuma 629.b pantā paredzētos izdevumus (iepriekš apmaksātie sākotnējie tiesvedības izdevumi).

Ja nav pieejami pietiekami līdzekļi, lai pilnībā apmierinātu 3.–12. apakšpunktā minētos prasījumus, sadali veic proporcionāli katrai kreditoru kategorijai. Ja centrālā valdība ir iesniegusi vairākus vienas kategorijas prasījumus un tie ir pieņemti, to summas no aktīvu sadales pārskata izmaksā vienā maksājumā, un pēc šīs summas saņemšanas Valsts ieņēmumu aģentūra to sadala saskaņā ar Nodokļu un sociālās apdrošināšanas procesa kodeksu. Valsts ieņēmumu aģentūra par veikto sadali nekavējoties informē maksātnespējas tiesu un administratoru.

Prasījumus, kas radušies no likumiskiem vai līgumiskiem procentiem par nenodrošinātiem parādiem, kuru izpildes termiņš iestājies pēc lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu pieņemšanas dienas, prasījumus par parādiem, kas radušies no parādnieka darījumpartnera vai kapitāldaļu turētāja izsniegtiem aizdevumiem, kā arī kreditoru prasījumus, kas radušies no ziedojumiem un kreditoru izdevumiem maksātnespējas procesā, izņemot Komerclikuma 629.b pantā paredzētos (iepriekš apmaksāti sākotnējie tiesvedības izdevumi), var apmierināt tikai pēc visu pārējo kreditoru prasījumu pilnīgas apmierināšanas. Kreditoru, kas iesniedzis prasījumu pēc sadales veikšanas, pievieno to kreditoru sarakstam, kuriem ir prasījumi, kas jāapmierina turpmākajās sadalēs, bez tiesībām uz prasījumu apmierināšanu, saņemot lielāku pārvērstās mantas daļu turpmākajās sadalēs, kā kompensāciju par daļas nesaņemšanu no agrākas sadales.

Nodrošinātajiem kreditoriem maksātnespējas procesā saglabājas nodrošinājums. To prasījumi tiek apmierināti vispirms, ciktāl tas attiecas uz ienākumiem no nodrošinājuma realizācijas. Ja iekļātā vai ar hipotēku apgrūtinātā personīgā īpašuma pārdošanas cena ir nepietiekama, lai pilnībā segtu parādu kopā ar uzkrātajiem procentiem, kreditors sadalē piedalās kā nenodrošināts kreditors. Ja iekļātās vai ar hipotēku apgrūtinātas personīgā īpašuma vienības pārdošanas cena pārsniedz nodrošināto parādu kopā ar uzkrātajiem procentiem, atlikušo summu iekļauj maksātnespējīgā parādnieka mantā. Šo noteikumu piemēro arī to kreditoru prasījumu apmierināšanai, kuriem ir ķīlas tiesība.

Kreditors, kura prasījums ir daļēji apmierināts pamatprocesā, kurā komersantu par maksātnespējīgu atzinusi ārvalsts tiesa, piedalās īpašuma sadalē Bulgārijas tiesā uzsāktajā papildu procesā, ja komersantam ir būtiski aktīvi Bulgārijā un daļa, kuru kreditors saņemtu no īpašuma sadales papildu procesā, pārsniedz citu kreditoru daļu tajā pašā procesā. Aktīvus, kas palikuši pāri pēc īpašuma sadales papildu procesā, pievieno pamatprocesa aktīviem. Prasījumu, kam piemēro atlikšanu, sākotnējā sadalē iekļauj kā apstrīdētu prasījumu, un tā apmierināšanai paredzēto uzkrājumu iezīmē sadales pārskatā. Šo prasījumu neiekļauj galīgajā sadalē, ja atlikšanas nosacījums joprojām ir spēkā. Tomēr prasījums ar obligātu nosacījumu tiek iekļauts pārskatā kā apmierināts beznosacījuma prasījums.

Sadales pārskatā iezīmē arī uzkrājumu par civilprasībā apstrīdēta prasījuma summu. Ja tiek apstrīdēts vienīgi nodrošinājums vai privilēģija, prasījumu provizoriski iekļauj sadalē kā nenodrošinātu prasījumu līdz strīda izšķiršanai, un sadales pārskatā paredz uzkrājumu, kas atbilst summai, kādu kreditors saņemtu par nodrošinātu prasījumu. Sanācijas plānā vai, veicot pārvērstās mantas sadali, jāparedz uzkrājumi neapstiprinātiem prasījumiem, kas saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu apstrīdēti, ceļot atzīšanas prasības.

Administrators, rīkojoties saskaņā ar tiesas rīkojumu, nogulda bankā naudas summu, kas galīgās sadales laikā atvēlēta neatgūtajiem vai apstrīdētajiem prasījumiem. Parādnieks pēc pilnīgas un galīgas parādu nokārtošanas var saņemt maksātnespējīgā parādnieka mantas atlikumu, ja tāds ir.

14 Kādi ir maksātnespējas procedūras izbeigšanas nosacījumi un sekas (jo īpaši, to izbeidzot ar mierizlīgumu)?

Tiesa izdod rīkojumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu šādos gadījumos:

ja gada laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums saskaņā ar Komerclikuma 632. panta 1. punktu (lēmums par maksātnespējas procesa apturēšanu, jo ar pieejamo īpašumu nepietiek, lai segtu maksātnespējas procesa izdevumus, un nav apmaksāti sākotnējie procesa izdevumi), nav saņemts lūgums atjaunot procesu,

ir iztērēta maksātnespējīgā parādnieka manta,

ir apmierināti visi prasījumi,

ir apstiprināts sanācijas plāns,

parādnieks un visi kreditori ar apstiprinātiem prasījumiem ir noslēguši vienošanos, ja vienošanās atbilst piemērojamajām likumiskajām prasībām un ja saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu nav celta prasība par fakta konstatēšanu attiecībā uz neeksistējošu apstiprinātu prasījumu.

Pirmajos trijos gadījumos tiesa ar lēmumu par procesa izbeigšanu dod rīkojumu svītrot komersantu, izņemot, ja apmierināti visi kreditoru prasījumi un maksātnespējīgā parādnieka mantā palikuši nerealizēti aktīvi. Lēmumu var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no tā ierakstīšanas komercreģistrā.

Maksātnespējas procesu neizbeidz, ja parādnieka saistības ir nodrošinātas ar trešo personu vērtspapīriem un pret šiem vērtspapīriem turpinās izpildes process, vai ja parādnieks ir puse notiekošā tiesvedībā.

Saskaņā ar valsts tiesību aktiem pārstrukturēšana ar mērķi izglābt parādnieka uzņēmumu ir daļa no galvenā maksātnespējas procesa.

Korporatīvā sanācija ir pastāvīgs neobligāts maksātnespējas procesa posms. Lai uzsāktu sanāciju, nepieciešams, lai tiesā, kurā ierosina sanācijas plānu, tiktu iesniegts atsevišķs rakstisks pieteikums, kuru iesniedz kāda no šādām personām: parādnieks, administrators, kreditori, kuriem ir vismaz viena trešā daļa nodrošināto prasījumu, kreditori, kuriem ir vismaz viena trešā daļa nenodrošināto prasījumu, partneri vai kapitāldaļu turētāji, kuriem ir vismaz viena trešā daļa

kapitāldaļu turētāju kapitāla parādnieka uzņēmumā, partneris ar neierobežotu atbildību vai 20 % no parādnieka uzņēmuma kopējā strādnieku un darbinieku skaita.

Sanācijas plānu (vai sanācijas plānus) var ierosināt no maksātnespējas lūgumraksta iesniegšanas brīža līdz brīdim, kad pagājis viens mēnesis, kopš komercreģistrā ierakstīts tiesas lēmums par pieņemto prasījumu saraksta apstiprināšanu. Izdevumus, kas radušies par parādnieka vai administratora ierosināto sanācijas plānu, sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas, bet pārējos gadījumos tos sedz puse, kas ierosinājusi plānu.

Sanācijas plāna saturam jāatbilst Komerclikuma 700. panta 1. punktā noteiktajām prasībām un jāregulē tādi jautājumi kā, piemēram, cik lielā mērā tiks apmierināti plāna ierosināšanas dienā tiesas apstiprinātajos sarakstos ietvertie prasījumi, katras prasījumu kategorijas apmierināšanas veids un grafiks, apstrīdētu neapstiprinātu prasījumu, par kuriem plāna ierosināšanas dienā notiek tiesvedība, apmaksas garantijas, nosacījumi, ar kādiem pilnsabiedrības vai komandītsabiedrības partnerus pilnībā vai daļēji atbrīvo no atbildības, apmērs, kādā katras kreditoru kategorijas prasījumi tiks apmierināti, salīdzinot ar mantu, ko tie saņemtu, ja sadale tiktu veikta saskaņā ar vispārējo likumā noteikto kārtību, katras kategorijas kreditoriem sniegtās garantijas attiecībā uz plāna īstenošanu, vadības, organizatoriskās, juridiskās, finanšu, tehniskās un citas darbības, kas jāveic, lai īstenotu plānu, plāna ietekme uz parādnieka uzņēmuma strādniekiem un darbiniekiem. Sanācijas plānā papildus var noteikt ierosinātās darbības vai darījumus, kuru mērķis ir atjaunot uzņēmuma dzīvotspēju, ieskaitot visa uzņēmuma vai tā daļas pārdošanu, pārdošanas nosacījumus un veidu, parāda dzēšanu pret akciju kapitālu, saistību pārjaunojumu vai citas darbības un darījumus (no plāna īpaši izslēgta iespēja pārdot ūdensapgādes un kanalizācijas operatoru īpašumu, kas tiem nepieciešams pamatdarbības veikšanai, kamēr attiecīgajā reģionā nav noteikts jauns ūdensapgādes un kanalizācijas operators), parādnieka darbību kontrolei sanācijas plāna laikā vai īsāku laiku pilnvarotas uzraudzības struktūras iecelšanu, maksājumu atlikšanu, pilnīgu vai daļēju parādu atlaišanu, sabiedrības pārstrukturēšanu vai citas darbības un darījumus.

Ja plāns atbilst likumā noteiktajām prasībām (Komerclikuma 700. panta 1. punkts), tiesa pieņem nolēmumu, ar kuru pieņem plānu izskatīšanai kreditoru sapulcē un izdod rīkojumu par sapulces datuma paziņojuma publicēšanu komercreģistrā. Ja nepieciešams, pusei, kas ierosinājusi plānu, nosūta paziņojumu ar norādījumiem novērst konstatētās nepilnības. Lēmumu var pārsūdzēt septiņu dienu laikā.

Par plānu var balstot tikai kreditori, kuriem ir apstiprināti vai pārbaudīti prasījumi, vai kreditori, kuriem balsstiesības piešķirusi tiesa. Kreditori balso atsevišķi pa tiesību aktos paredzētajām atsevišķajām kategorijām un var balsot, neatrodoties sapulcē, izmantojot notariāli apliecinātu pilnvarojumu ar kreditora parakstu. Katra kreditoru kategorija pieņem plānu ar vienkāršu attiecīgās kategorijas prasījumu vairākumu. Septiņu dienu laikā pēc balsojuma maksātnespējas tiesā var iesniegt iebildumus pret pieņemto plānu. Iebildumus var iesniegt arī kreditori, kas ir iesnieguši atzīšanas prasības saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu. Plāns ir noraidīts, ja pret to nobalso vairāk nekā puse kreditoru ar pieņemtiem prasījumiem, neatkarīgi no šo prasījumu kategorijas. Par plāna pieņemšanu komercreģistrā publicē paziņojumu.

Tiesa apstiprina sanācijas plānu, ja tas atbilst Komerclikuma 705. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, proti, ja ievērotas visas tiesību aktos paredzētās prasības, lai to pieņemtu dažādu kategoriju kreditori, ja to pieņēmis to kreditoru vairākums, kuriem ir vairāk nekā puse tiesas apstiprinātajos sarakstos iekļauto apstiprināto prasījumu, ja plāns paredz daļēju samaksu, vismaz viena no plānu pieņēmušo kreditoru kategorijām saņems daļēju samaksu, pret visiem vienas kategorijas kreditoriem ir vienlīdzīga attieksme, izņemot, ja aizskartie kreditori rakstiski atteikušies no iebildumiem pret plāna pieņemšanu, plāns nodrošina, ka nepiekritušam kreditoram un nepiekritušam parādniekam pienāksies tāds pats maksājums, kādu tie būtu saņēmuši, ja mantas sadale notiktu likumā paredzētajā vispārējā kārtībā, neviena kreditors nesaņem vairāk, kā tam pienākas saskaņā ar apstiprināto prasījumu, partneriem vai kapitāldaļu turētājiem ienākumus neizmaksā, kamēr nav pilnībā un galīgi apmierināti tās kreditoru kategorijas prasījumi, kuru intereses skar plāns, par labu individuālajiem komersantiem, partneriem ar neierobežotu atbildību un to ģimenēm nemaksā uzturētājus, kas pārsniedz tiesas noteikto summu, kamēr nav pilnībā un galīgi apmierināti tās kreditoru kategorijas prasījumi, kuru intereses skar plāns. Ja kreditoru sapulcē ir pieņemti vairāki plāni un tie visi atbilst tiesību aktos noteiktajām prasībām, tiesa apstiprina plānu, kuru pieņēmuši kreditori, kuru prasījumi pārsniedz pusi no pieņemtajiem prasījumiem. Sanācijas plānu var pieņemt Bulgārijas tiesas uzsāktā papildu maksātnespējas procesā, ja komersantam Bulgārijā ir būtiski aktīvi, ar pamatprocesa, kurā komersantu par maksātnespējīgu atzinusi ārvalsts tiesa, administratora piekrišanu.

Ar lēmumu par sanācijas plāna apstiprināšanu tiesa uzdod slēgt procesu un iecel plānā ierosināto vai kreditoru komitejas ievēlēto uzraudzības struktūru.

Lēmumu par sanācijas plāna apstiprināšanu un lēmumu, ar kuru noraida kreditoru sapulcē pieņemto plānu, kas paredzēts parādnieka uzņēmuma sanācijai, var pārsūdzēt septiņu dienu laikā pēc tā ierakstīšanas komercreģistrā.

Tiesas apstiprinātais plāns ir obligāts parādniekam un visiem kreditoriem, kuriem ir prasījumi par parādiem, kas radušies pirms lēmuma par maksātnespējas procesa sākšanu. Katrs kreditors var pieteikties izpildes rīkojumam saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 405. pantā paredzēto kārtību, lai varētu panākt pārveidotā prasījuma piedziņu neatkarīgi no tā summas.

Ja parādnieks neizpilda saistības attiecībā uz sanācijas plāna īstenošanu, kreditori, kuru prasījumu summa ir vismaz 15 % no kopējās saskaņā ar plānu pārveidoto prasījumu summas, vai tiesas ieceltā uzraudzības struktūra var lūgt tiesu atsākt maksātnespējas procesu, neattiecinot prasību pierādīt maksātnespēju vai parādsaistību pārmērīgumu. Šādā gadījumā paliek neskarts plāna konvertējošais efekts uz kreditoru tiesībām un nodrošinājumu. Atjaunotajā maksātnespējas procesā neveic sanācijas procesu.

Ja apstiprinātajā sanācijas plānā ir paredzēta uzņēmuma vai tā daļas pārdošana, pārdošanas līgums jānoslēdz viena mēneša laikā no dienas, kad stājies spēkā lēmums, ar kuru apstiprināts plāns. Ja pārdošanas līgums apstiprinātajā sanācijas plānā noteiktajā laikposmā netiek noslēgts, ikviena puse var mēneša laikā pēc pārdošanas līguma noslēgšanai paredzētā viena mēneša laikposma beigām lūgt maksātnespējas tiesu pasludināt līgumu par noslēgtu. Ja neviena no pusēm nelūdz pasludināt līgumu par noslēgtu un kreditors ir iesniedzis pieteikumu, maksātnespējas tiesa atsāk procesu un pasludina parādnieku par maksātnespējīgu.

Papildus sanācijas plāna pieņemšanai Komerclikumā paredzēta vēl viena iespēja, kā parādniekam un kreditoriem vienoties. Parādnieks bez administratora pārstāvības jebkurā procesa stadijā var pastāvīgi noslēgt rakstisku vienošanos par parādu nokārtošanu ar visiem kreditoriem, kuriem ir pieņemti prasījumi. Ja vienošanās atbilst likumā noteiktajām prasībām, tiesa aptur procesu, ja saskaņā ar Komerclikuma 694. panta 1. punktu ir celtas prasības par fakta konstatēšanu, kas apstrīd apstiprināto prasījumu esību. Spriedumu var pārsūdzēt septiņu dienu laikā no dienas, kad tas ierakstīts komercreģistrā.

15 Kādas ir kreditoru tiesības pēc maksātnespējas procedūras izbeigšanas?

Pēdējā kreditoru sapulcē tiek pieņemts lēmums par maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošo nepārdodamo personīgo īpašumu, kā arī var noteikt, ka parādniekam atdodams mazvērtīgs personīgais īpašums vai debitoru parādi, kuru atgūšana būtu pārmērīgi sarežģīta. Administrators, rīkojoties saskaņā ar tiesas rīkojumu, nogulda bankā naudas summu, kas galīgās sadales laikā atvēlēta neatgūtajiem vai apstrīdētajiem prasījumiem.

Pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas vispārējo atsavināšanu atceļ un aizsardzības pasākumu izbeidz *ex officio*, sākot ar dienu, kad stājas spēkā lēmums par maksātnespējas procesa izbeigšanu.

Maksātnespējas procesā neiesniegti prasījumi un neizmantotas tiesības zaudē spēku. Prasījumi, kas nav tikuši apmierināti maksātnespējas procesā, tiek dzēsti, izņemot, ja procesu atsāk saskaņā ar Komerclikuma 744. panta 1. punktu (ja gada laikā no dienas, kad apturēts process, tiek atbrīvotas apstrīdētajiem prasījumiem paredzētās summas vai atklājas aktīvi, par kuriem maksātnespējas procesa laikā nebija zināms).

Ja parādnieks ir noslēdzis vienošanos par parādu nokārtošanu ar visiem kreditoriem, kuriem ir pieņemti prasījumi, un maksātnespējas process ir izbeigts, kreditori var izmantot aizsardzības līdzekļus saskaņā ar vispārējo civiltiesisko kārtību, ja Komerclikumā nav paredzēts citādi. Ja parādnieks neizpilda

vienošanos par parādu nokārtošanu, kreditori, kuru prasījumu summa ir vismaz 15 % no kopējās prasījumu summas, var lūgt atsākt maksātnespējas procesu, neattiecinot prasību pierādīt maksātnespēju vai parādsaistību pārmērīgumu.

Kad pēc sanācības plāna apstiprināšanas maksātnespējas procesu izbeidz, sākas jauns likumisks noilguma termiņš saskaņā ar Likuma par saistībām un līgumiem 110. pantu attiecībā uz saistībām, kas radušās pirms dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, skaitot no dienas, kad stājies spēkā lēmums par sanācības plāna apstiprināšanu, ja attiecīgās saistības ir jānokārto nekavējoties, vai no dienas, kad iestājies saistību izpildes termiņš, ja sanācības plāns paredz tā atlikšanu. Saskaņā ar Saistību un līgumu likuma 110. pantu visi prasījumi izbeidzas, kad pagājis piecu gadu likumiskais noilguma termiņš, ja tiesību aktos nav paredzēts citādi. Ja ir iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa atsākšanu, likumā noteiktais apstiprināto prasījumu noilguma termiņš tiek apturēts uz atsākšanas procesa laiku. Kreditors var pieteikties izpildes rīkojuma saņemšanai attiecībā uz tā pārvērsto lasījumu neatkarīgi no summas, balstoties uz tiesas apstiprināto sanācības plānu.

16 Kurš sedz maksātnespējas procedūrā radušās izmaksas un izdevumus?

Saskaņā ar valsts tiesību aktiem maksātnespējas procesa izdevumos ietilpst:

par maksātnespējas procesu maksājamā zīmognodeva un citi izdevumi, kas radušies līdz faktiskajai dienai, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu,

administratora atlīdzība,

parādnieka uzņēmuma strādnieku un darbinieku prasījumi, ja tas nav pārtraucis komercdarbību,

izdevumi par maksātnespējīgā parādnieka mantas palielināšanu, pārvaldību, novērtēšanu un sadali,

parādniekam un tā ģimenei izmaksātie uzturlīdzekļi.

Ja maksātnespējas lūgumrakstu iesniedzis parādnieks, zīmognodeva nav jāmaksā avansā. Zīmognodevu apmaksā no maksātnespējīgā parādnieka mantas, kad aktīvus sadala. Ja maksātnespējas pieteikumu iesniedz kreditors un ja kopkreditors procesā ir atzīts par pusi, zīmognodevu iekasē no kreditora vai no puses, kas atzīta par kopkreditoru.

Lai sāktu maksātnespējas procesu, ja ar parādnieka pieejamajiem aktīviem nepietiek, lai segtu maksātnespējas procesa sākotnējos izdevumus vai ja maksātnespējas procesa laikā tiek konstatēts, ka ar parādnieka pieejamajiem aktīviem nepietiek, lai segtu maksātnespējas procesa izdevumus, tiesa nosaka summu, kāda parādniekam vai kreditoram iepriekš jāsamaksā tiesas noteiktajā termiņā. Tiesa nosaka sākotnējos maksātnespējas procesa izdevumus, ņemot vērā pagaidu administratora pašreizējo atlīdzību un aplēstos maksātnespējas procesa izdevumus. Ja parādnieks ir pilnsabiedrība, tiesa pieņem lēmumu par izdevumu priekšapmaksu, ņemot vērā to partneru mantu, kuru atbildība nav ierobežota.

Sākoties maksātnespējas procesam, izdevumus sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Šim mērķim tiesa var izdot rīkojumu, ar kuru pilnvaro administratoru veikt nepieciešamās izmaksas.

Ja process atrodas maksātnespējīgā parādnieka mantas palielināšanas stadijā, zīmognodevu nemaksā iepriekš. Zīmognodevu neiekasē, ja ar maksātnespēju saistītie apstākļi tiek ievadīti komercreģistrā, pamatojoties uz tiesas nolēmumu un rīkojumu, kā arī ierakstot vai dzēšot piedziņas vai vispārējas atsavināšanas atzīmi.

Procesā, kas sāks pēc lūguma atcelt darījumu, pamatojoties uz Komerclikuma 645., 646. un 647. pantu un Likuma par saistībām un līgumiem 135. pantu, zīmognodevu nemaksā iepriekš neatkarīgi no tiesas līmeņa. Ja lūgumu apmierina, zīmognodevu iekasē no puses, kas zaudējusi tiesvedībā. Ja lūgumu noraida, zīmognodevu sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas. Ja lūgumu atcelt darījumu iesniedzis administrators un tas ir ticis noraidīts, trešām personām radušos maksātnespējas procesa izdevumus sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Zīmognodevu iepriekš nemaksā par prasību par fakta konstatēšanu, ko cēlis kreditors vai parādnieks saskaņā ar Komerclikuma 694. pantu. Ja prasību noraida, prasības iesniedzējs sedz izdevumus.

Kreditora prasījumu, kas iesniegts pēc tam, kad beidzies likumā noteiktais iesniegšanas termiņš, bet ne vēlāk kā divus mēnešus pēc šī termiņa beigām, pievieno apstiprināto prasījumu sarakstam un apstiprina likumā noteiktajā kārtībā. Papildu izdevumus, kas radušies pieņemšanas brīdī, apmaksā kreditors, kurš iesniedzis prasību.

Izdevumus, kas radušies par parādnieka vai administratora ierosināto sanācības plānu, sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas, bet pārējos gadījumos tos sedz puse, kas ierosinājusi plānu. Ja sanācības plāns neparedz ko citu, tiesa uzdod parādniekam maksāt zīmognodevu un radušos izdevumus.

Izdevumus par naudā pārvēršamā īpašuma saglabāšanu, kamēr tas nav nonācis pircēja valdījumā, sedz no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Izdevumus, kas radušies par parādniekam piederošo un tā strādniekiem un darbiniekiem iznomāto dzīvojamo fondu, sedz pārdevējs.

Pēc pārvērsto aktīvu sadales prasījumus par izdevumiem, kas radušies maksātnespējas procesā, apmierina pēc tam, kad apmierināti nodrošinātie prasījumi un tādi prasījumi, attiecībā uz kuriem izmanto aizturējuma tiesību.

17 Kādi noteikumi reglamentē kreditoru kopumam kaitējošu juridisku aktu spēkā neesību, atzīšanu par spēkā neesošiem vai neizpildāmību?

Komerclikums paredz aizsardzības pasākumus, kas aizsargā maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditorus no parādnieka veiktajām darbībām un noslēgtajiem darījumiem, kuru mērķis ir samazināt maksātnespējīgā parādnieka mantu un kaitēt kreditoru interesēm. Tiesību aktos ievieš "aizdomīgā laikposma" jēdzienu — neatspēkojamu prezumpciju, ka kreditoru intereses ir tikušas aizskartas, ja šajā laikposmā ir veiktas noteiktas darbības vai noslēgti noteikti darījumi. Aizdomīgā laikposma ilgums ir dažāds un atkarīgs no darījuma veida, kuram piemēro likumisko kaitīguma prezumpciju. Noteiktiem darījumiem un darbībām aizdomīgais laikposms sākas no maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību iestāšanās dienas, bet ne agrāk kā gadu, pirms iesniegts lūgumraksts par maksātnespējas procesa uzsākšanu, un beidzas dienā, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Citos gadījumos tas ilgst trīs gadus, divus gadus vai gadu pirms dienas, kad iesniegts lūgumraksts par maksātnespējas procesa uzsākšanu, un ietver laikposmu no dienas, kad iesniegts lūgumraksts par maksātnespējas procesa uzsākšanu, līdz dienai, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu. Par kaitīgām uzskata arī noteiktas darbības un darījumus, kas noslēgti pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, pārkāpjot noteikto kārtību, t. i., bez iepriekšējas administratora piekrišanas.

Darbību un darījumu veidi, kuru kaitīgumu prezumē saskaņā ar Komerclikumu, ir izsmeļoši definēti un veido divas kategorijas: spēkā neesoši un neizpildāmi pret maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem.

Spēkā neesošiem darījumiem piemēro Komerclikuma 646. panta 1. punktu. Šis pants paredz, ka attiecībā uz kreditoriem nav spēkā turpmāk minētās darbības un darījumi, ja tos, pārkāpjot noteikto procesuālo kārtību, veic vai noslēdz pēc dienas, kad pieņemts lēmums par maksātnespējas procesa uzsākšanu:

tāda parāda nokārtošana, kas radies pirms lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu;

ķīlas vai hipotēkas nodibināšana uz maksātnespējīgā parādnieka mantā ietilpstošām tiesībām vai aktīvu;

darījums par tiesībām vai aktīvu, kas ir daļa no maksātnespējīgā parādnieka mantas.

Citiem kaitīgu darbību un darījumu veidiem, ko var atzīt par neizpildāmiem, piemēro Komerclikuma 645. panta 3. punkta, 646. panta 2. punkta un 647. panta, kā arī Likuma par saistībām un līgumiem 135. panta noteikumus. Lai attiecīgās darbības un darījumi kļūtu neizpildāmi pret maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, tiem jābūt pasludinātiem par neizpildāmiem ar galīgu spriedumu.

Saskaņā ar Komerclikuma 646. panta 2. punktu par neizpildāmām pret kreditoriem attiecīgajos termiņos var tikt pasludinātas šādas parādnieka pēc maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību iestāšanās veiktās darbības vai noslēgtie darījumi:

priekšlaicīga saistības nokārtošana neatkarīgi no nokārtošanas veida — viena gada laikā pirms maksātnespējas procesa lūgumraksta iesniegšanas; hipotēkas vai ķīlas nodibināšana, lai nodrošinātu iepriekš nenodrošinātu prasījumu pret parādnieku — viena gada laikā pirms maksātnespējas procesa lūgumraksta iesniegšanas;

parādnieka priekšlaicīga tādas saistības nokārtošana, kam iestāties izpildes un samaksas termiņš, neatkarīgi no nokārtošanas veida — sešu mēnešu laikā pirms maksātnespējas procesa lūgumraksta iesniegšanas.

Ja kreditors ir apzinājies, ka parādnieks ir maksātnespējīgs vai tā parādsaistības ir pārmērīgas, aizdomīgu laikposmu pirmajos divos gadījumos pagarina līdz diviem gadiem, trešajā — līdz gadam. Apzināšanos prezumē, ja parādnieks un kreditors ir saistītas personas vai ja kreditors ir zinājis vai būtu varējis zināt par apstākļiem, kas pamatoti ļauj secināt, ka parādnieks ir maksātnespējīgs vai tā parādsaistības ir pārmērīgas.

Pirmajā un trešajā gadījumā nevar atsaukties uz neizpildāmību, ja saistība tiek nokārtota parādnieka parastās komercdarbības gaitā un ja:

tā atbilst noteikumiem, par kādiem vienojušās puses, un rodas vienlaikus ar līdzvērtīgu preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu parādniekam vai 30 dienu laikā no dienas, kad iestāties maksājamās saistības termiņš, vai

pēc samaksas veikšanas kreditors ir parādniekam piegādājis līdzvērtīgas preces vai sniedzis pakalpojumus.

Uz neizpildāmību nevar atsaukties otrajā gadījumā, ja ir izveidota ķīla vai hipotēka:

pirms aizdevuma piešķiršanas parādniekam vai reizē ar to,

lai aizstātu citu lietisku nodrošinājumu, kas var netikt atzīts par neizpildāmu saskaņā ar Komerclikuma 41. nodaļas 1. sadaļā paredzētajiem noteikumiem, lai nodrošinātu aizdevumu, kas piešķirts, lai iegūtu iekļāto vai ar hipotēku apgrūtināto aktīvu.

Spēkā neesība saskaņā ar Komerclikuma 646. panta 2. punktu neskar trešo personu tiesības, kas iegūtas labticīgi par atlīdzību pirms pieteikuma reģistrēšanas, ar kuru celta prasība par darījuma atcelšanu. Ja trešā persona ir saistīta ar parādnieku vai personu, ar kuru parādnieks vedis sarunas, ļaunticību prezumē, kamēr nav pierādīts pretējais.

Valsts publiski tiesiskos un privāttiesiskos prasījumus, kuru izpilde notiek privāttiesiskā kārtībā un kurus parādnieks ir apmierinājis, nevar atzīt par spēkā neesošiem attiecībā pret maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem iepriekš minētajā kārtībā.

Saskaņā ar Komerclikuma 647. panta 1. punktu attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem par spēkā neesošām var tikt atzītas šādas parādnieka darbības un darījumi, ja tos veic norādītajos termiņos:

bezatlīdzības darījumi (izņemot parastos ziedojumus), kas noslēgti ar personu, kura ir saistīta ar parādnieku, trīs gadu laikā pirms dienas, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu;

bezatlīdzības darījumi, kas noslēgti divu gadu laikā pirms dienas, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu;

darījumi zem tirgus vērtības, kas noslēgti divu gadu laikā pirms pieteikuma par maksātnespējas procesu uzsākšanas, bet ne pirms maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību iestāšanās;

hipotēkas, ķīlas vai personīgi nodrošinājumi, kas attiecībā uz trešo personu saistībām izveidoti gada laikā pirms pieteikuma par maksātnespējas procesu uzsākšanas, bet ne pirms maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību iestāšanās;

hipotēkas, ķīlas vai personīgi nodrošinājumi, kas attiecībā uz trešo personu saistībām par labu kreditoram, kas ir saistīts ar parādnieku, izveidoti divu gadu laikā pirms pieteikuma par maksātnespējas procesu uzsākšanas, bet ne pirms maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību iestāšanās;

kreditoriem kaitīgi darījumi, kas noslēgti ar personu, kura ir saistīta ar parādnieku, divu gadu laikā pirms pieteikuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu iesniegšanas.

Sabiedrību likuma 647. panta 1. punkts attiecas arī uz parādnieka veiktajām darbībām un noslēgtajiem darījumiem laikā no pieteikuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu iesniegšanas līdz lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu pieņemšanas dienai. Spēka zaudēšana neskar trešo personu tiesības, kas iegūtas labticīgi par atlīdzību pirms pieteikuma reģistrēšanas.

Ieskaitu var pasludināt par spēkā neesošu attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem arī, ja kreditors ieguvis prasījuma tiesības un saistība pret parādnieku radusies pirms lēmuma par maksātnespējas procesa uzsākšanu, prasījuma tiesību iegūšanas vai saistības rašanās brīdī apzinoties, ka parādnieks ir maksātnespējīgs vai tā parādsaistības ir pārmērīgas, vai ka ir iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu.

Neatkarīgi no laika, kad radies savstarpējs parāds, ieskaits, kuru parādnieks veic pēc maksātnespējas vai pārmērīgu parādsaistību pasludināšanas, bet ne agrāk kā gadu pirms dienas, kad iesniegts pieteikums par maksātnespējas procesa uzsākšanu, nav spēkā attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, izņemot to parāda daļu, ko kreditors saņemtu sadales laikā pēc aktīvu pārvēršanas naudā.

Likuma par saistībām un līgumiem 135. pantā regulētas prasības, kuras administrators vai kreditors var celt, lai panāktu kaitīgu parādnieka darbību atcelšanu, ja šo darbību kaitīgās sekas parādniekam ir bijušas zināmas. Ja rīcība izdarīta peļņas nolūkā, prezumē, ka pusei, ar kuru parādnieks ved sarunas, ir zināms par kaitējumu. Spēkā neesība neskar trešo personu tiesības, kas iegūtas labticīgi par atlīdzību pirms pieteikuma reģistrēšanas, ar kuru celta prasība par darījuma atcelšanu. Kamēr nav pierādīts pretējais, prezumē, ka trešai personai ir bijuši zināmi apstākļi, ja tā ir parādnieka laulātais, augšupējais, lejupējais, brālis vai māsa. Ja darbību veic pirms prasījuma rašanās, tā ir spēkā neesoša tikai tad, ja to parādnieks vai persona, ar kuru parādnieks vedis sarunas, veikusi ar mērķi kaitēt kreditoram.

Prasību, kurā lūdz atzīt par spēkā neesošām vai atcelt darbības vai darījumus attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, kā arī saistītās prasības par faktisko izpildi, lai palielinātu maksātnespējīgā parādnieka mantu, var celt administrators vai administratora bezdarbības gadījumā — jebkurš maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditors. Ja prasījumu iesniedzis kreditors, tiesa pēc savas iniciatīvas nosaka administratoru par līdzprasītāju. Ja prasījumu iesniedzis kreditors, nav pieļaujama otra prasība par to pašu prasījumu. Tomēr otrais kreditors var lūgt tiesu to atzīt par līdzprasītāju, pirms lietā notikusi pirmā sēde. Galīgais spriedums ir spēkā un izpildāms attiecībā pret parādnieku, administratoru un visiem kreditoriem.

Ja tiesa pasludinājusi darījumu par spēkā neesošu attiecībā uz maksātnespējīgā parādnieka mantas kreditoriem, trešās personas sniegtos aktīvus atdod un, ja šie aktīvi nav iekļauti maksātnespējīgā parādnieka mantā vai pastāv naudas parāds, trešo personu procesā uzskata par kreditoru.

Prasība atcelt darījumu, kuru cēlis administrators galvenajā vai papildu maksātnespējas procesā, kurā komersantu par maksātnespējīgu atzinusi ārvalsts tiesa, vai papildu maksātnespējas procesā, kuru ierosinājusi Bulgārijas tiesa, ja komersantam Bulgārijā ir būtiski aktīvi, ir uzskatāma par celtu abos procesos.

Lapa atjaunināta: 18/02/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.